

Aluehallintovirasto

Pelastustoimen palvelut Pohjanmaan hyvinvointialueella 2024

Aluehallintoviraston
asiantuntija-arvio

Jari Valtanen

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Pelastustoimi ja varautuminen

Pelastustoimen palvelut Pohjanmaan hyvinvointialueella 2024

21.10.2025

Jari Valtanen

Aluehallintovirastojen julkaisuja 325/2025

ISSN-2343-3132

ISBN-978-952-65849-0-4

Vaasa

2025

Tekijät Jari Valtanen		Julkaisuaika lokakuu 2025	
		Toimeksiantaja(t) -	
		Toimielimen asettamispäivä -	
Julkaisunnimi Pelastustoimen palvelut Pohjanmaan hyvinvointialueella 2024			
Tiivistelmä			
Onnettomuuksien ehkäisyn palveluissa havaittiin puutteita lähinnä palontutkinnan osalta. Puutteet koskivat erityisesti vakavia henkilö- ja omaisuusvahinkoja aiheuttaneiden palontutkintojen määrää ja laatua. Tähän on vaikuttanut muun muassa henkilöstöresurssien rajallisuus sekä osaaminen ja koulutus. Henkilöstöresurssien rajallisuus on vaikuttanut myös valvontatehtävien hoitamiseen. Pelastustoiminnan palvelujen osalta arvioinnissa esiin nousivat puutteet ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteiden saavuttamisessa kolmessa riskiluokan I riskiruudussa. Lisäksi alueen haasteena pelastustoiminnan osalta on savu-, kemikaali- ja vesisukeltajien määrä, joka koskee erityisesti sivutoimista ja sopimushenkilöstöä. Tämä voi osaltaan heikentää pelastustoiminnan palvelujen saatavuutta jossain määrin alueella. Pelastustoimintaa koskevissa suunnitelmissa ei havaittu merkittäviä puutteita. Suunnitelmien osalta on kuitenkin tunnistettu tarvetta tarkastella suunnitelmien ajan tasaisuutta sekä yhteensopivuutta muiden suunnitelmien kanssa. Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnassa ei havaittu puutteita. Vapaaehtoisten saatavuus on toistaiseksi ollut hyvä. Pelastustoimen vapaaehtoisten käyttöä pelastustoimen palvelujen tuottamisessa tulee seurata ja arvioida erityisesti osaamisen ja toimintakyvyn osalta. Väestönsuojelun palveluissa havaittiin puutteita kautta linjan. Keskeisenä kehitystarpeena on saattaa väestönsuojelun palveluihin liittyvät tehtävät lainsäädännön edellyttämälle tasolle. Pelastustoimen suunnitellut investoinnit arvioitiin tarpeellisiksi. Vaikutusten arvioitiin olevan positiivisia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen sekä palvelujen saatavuuteen koko pelastustoimen alueella.			
Asiasanat Pelastustoimi Asiantuntija-arvio Palvelutaso Hyvinvointialue			
ISSN (painettu) xxxx-xxxx	ISBN (painettu) xxxx-xxxx	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-65849-0-4
Kokonaissivumäärä 63		Kieli suomi	Hinta -
Julkaisija Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto		Paino -	

Sammanställd av Jari Valtanen	Utgivningsdatum 21.10.2025		
	Uppdragsgivare -		
	Datum för tillsättandet av organet -		
Publikationens titel Räddningsväsendets tjänster i Österbottens välfärdsområde 2024			
Referat Brister i räddningsverkets tjänster för förebyggande av olyckor upptäcktes främst gällande brandutredning. Bristerna gällde särskilt mängden och kvaliteten av brandutredningar av bränder som orsakat allvarliga person- och egendomsskador. Bland annat begränsade personalresurser samt kompetens och utbildning har påverkat detta. Begränsade personalresurser har även påverkat skötseln av tillsynsuppgifterna. Beträffande räddningsverksamhetens tjänster framkom i bedömningen brister i hur första enhetens mål för aktionsberedskapstiden uppnåddes i tre riskrutor i riskklass I. En ytterligare utmaning för räddningsverksamheten i regionen är antalet rökdykare, kemikaliedykare och vattendykare, som särskilt gäller personal i bisyssla och avtalspersonal. Detta kan för sin del i viss mån försämra tillgången till räddningsverksamhetens tjänster i området. Inga betydande brister upptäcktes i planerna för räddningsverksamheten. När det gäller planerna har man emellertid identifierat ett behov att granska hur aktuella planerna är och hur förenliga de är med andra planer. Inga brister upptäcktes i räddningsväsendets frivilligverksamhet. Tillgången till frivilliga har hittills varit god. Användningen av frivilliga inom räddningsväsendet för produktionen av räddningsväsendets tjänster ska följas upp och bedömas särskilt med tanke på kompetens och funktionsförmåga. Genomgående brister upptäcktes inom befolkningsskyddstjänsterna. Ett centralt utvecklingsbehov är att höja uppgifterna som hänför sig till befolkningsskyddstjänsterna till den nivå som lagstiftningen förutsätter. Räddningsväsendets planerade investeringar bedömdes vara nödvändiga. Verkningarna bedömdes vara positiva för en jämlik tillgång till räddningsväsendets tjänster, kvaliteten och kostnadseffektiviteten samt tillgången till tjänster i hela räddningsväsendets område.			
Ämnesord Räddningsväsendet Expertbedömning Servicenivå Välfärdsområde			
ISSN (tryckt) xxxx-xxxx	ISBN (tryckt) xxxx-xxxx	ISSN (webbpublikation) 2343-3132	ISBN (webbpublikation) 978-952-65849-0-4
Sidantal 63	Språk finska		Pris -
Utgivare Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland		Tryckeri -	

Sisällysluettelo

1	Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut	7
2	Pelastustoiminnan palvelut	18
3	Pelastustoiminnan suunnitelmat	36
4	Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta	40
5	Väestönsuojelun palvelut	44
6	Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve	51
7	Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset	57
8	Menetelmät ja laatuseloste	60
9	Lähteet ja arvioinnissa käytetty taustaineisto	61

Lukijalle

Aluehallintovirasto valmistelee pelastustoimen järjestämislain (613/2021) 14 §:n mukaisesti alueellaan pelastustoimen palvelutason ja rahoituksen tason riittävyyden arvioimiseksi vuosittain asiantuntija-arvion hyvinvointialueittain. Asiantuntija-arvioissa tarkastellaan ja arvioidaan pelastustoimen palvelutasoa tehtäväkohtaisesti, pelastustoimen palvelujen tarvetta, saatavuuden ja laadun toteutunutta ja arvioitua tulevaa kehitystä sekä investointien tarvetta ja vaikutuksia.

Asiantuntija-arviot toimitetaan sisäministeriölle ja julkaistaan julkisessa tietoverkossa. Asiantuntija-arvioilla on merkittävä asema sisäministeriön, valtiovarainministeriön ja hyvinvointialueiden vuosittaisissa neuvotteluissa.

Vastuu pelastustoimen järjestämisestä on vuoden 2023 alusta alkaen 21 hyvinvointialueella ja Helsingin kaupungilla. Vuonna 2025 laadituissa arvioissa tarkastellaan pelastustoimen palveluja ja niiden tasoa sisällöllä, joka on määritelty sisäministeriön asetuksessa hyvinvointialueen seuranta- ja arviointivelvollisuudesta sekä aluehallintoviraston asiantuntija-arviosta (21.12.2022/1213).

Arvioinnin pääasiallinen tietolähde on hyvinvointialueiden vuosittaiset selvitykset. Arvioinnissa käytetään lisäksi muuta valvontatyössä esille tullutta tietoa, kuten kanteluratkaisuja ja korjausmääräyksiä. Lisäksi arvioinnissa hyödynnetään hyvinvointialueen omavalvonnan tuottamaa tietoa, keskeisiä toimintaa määrittäviä dokumentteja, kuten palvelutasopäätöksiä, sekä PRONTO-tilastoja (pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastot).

Asiantuntija-arviot tarjoavat jäsenneltyä tietoa keskeisistä pelastustoimen palvelujen järjestämisen osa-alueista alueellisille ja kansallisille päättäjille, viranhaltijoille ja asiantuntijoille. Arviot tukevat myös hyvinvointialueiden toiminnan suunnittelua.

Kiitämme Pohjanmaan hyvinvointialueen yhteyshenkilöitä ja asiantuntijoita hyvästä yhteistyöstä ja panostuksesta arviointikokonaisuudessa.

1 Onnettomuuksien ehkäisyn palvelut

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluja ovat pelastustoimelle kuuluva

- ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä
- palontutkinta
- yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi
- onnettomuuskehityksen seuranta
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta
- valvontatehtävät
- valmiustarkastukset.

Tässä luvussa arvioidaan onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen tarvetta, saatavuutta ja kehittämistarvetta.

1.1 Ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä

Pelastustoimelle kuuluvaa ohjausta ovat muun muassa

- rakentamisen, pelastussuunnitelmien laatimisen ja poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely
- omatoimisen varautumisen tukeminen
- pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidon ohjaaminen.

Pelastustoimelle kuuluvaa neuvontaa ovat muun muassa neuvontapuhelin- ja neuvontasähköpostipalvelut. Turvallisuusviestintää ovat muun muassa yleisötapahtumat, turvallisuuskoulutus, sosiaalisen median viestintä ja mediaviestintä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan ohjaus ja neuvonta perustuvat toimintaympäristön riskien jatkuvaan arviointiin. Ohjaus ja neuvonta vastaavat pelastuslaitoksen arvion mukaan asiakkaiden tarpeisiin ja on luonteeltaan nopeaa ja tehokasta. Pelastuslaitos on ollut aktiivisesti mukana muun muassa suunnitelluissa tehdasinvestoinneissa. Vuoden 2024 aikana yritykset eivät kuitenkaan ole investointeja tehneet.

Turvallisuusviestinnän vuosisuunnitelma pohjaa riskianalyysiin, jossa on tunnistettu turvallisuusviestinnän keskeiset kohderyhmät. Alueen kohderyhmät, kuten perusopetuksessa olevat ja erityisryhmät, valitaan turvallisuusviestinnän vaikuttavuuden sekä valtakunnallisten teemojen ja painotusten perusteella. Kehittämistarpeet on esitetty palvelutasopäätöksessä.

Turvallisuusviestinnän osalta pelastuslaitos on ollut valtakunnallisella keskitasolla vuonna 2024.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen¹ mukaan onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kohdistetaan johdon lisäksi yhteensä 23 henkilötyövuotta. Näistä onnettomuuksien ehkäisyn tulosalueen on 14 ja pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelta 9 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosia ei ole palvelutasopäätöksessä eritelty tarkemmin ohjauksen ja neuvonnan sekä turvallisuusviestinnän osalta. Turvallisuusviestinnän ja turvallisuuskoulutuksen keskeiset kohderyhmät, käytettävät keinot sekä sisällölliset painopisteet määritellään vuosittain laadittavassa onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa, jossa myös päätetään palveluiden kohdentamisesta vuosittain. Ohjaukseen ja neuvontaan pelastuslaitoksella on käytössä päivystävä palotarkastaja, joka palvelee arkisin klo 9–15. Lisäksi pelastuslaitoksen verkkosivuilta löytyy ohjauksen, neuvonnan ja turvallisuusviestinnän kannalta keskeiset ohjeet, ilmoituskanavat ja yhteystiedot.

Palvelutasopäätöksessä laadullisiksi tavoitteiksi on asetettu, että onnettomuuksien ehkäisyn palvelut vastaavat tarpeeseen, asiakkailta kerättävän palautteen tulee olla kiitettävää tai viisiportaisella asteikolla mitattuna keskimäärin yli kolme, ja että asiakkailta tulevat yhteydenotot käsitellään tarkoituksenmukaisesti. Pelastuslaitos toimii kaksikielisellä alueella ja tarjoaa palvelut sekä suomeksi että ruotsiksi.

Pohjanmaan pelastuslaitos järjesti PRONTO-järjestelmästä saadun tilastotiedon perusteella vuonna 2024 yhteensä 194 turvallisuusviestintään liittyvää tilaisuutta, johon osallistui 23 708 henkilöä. Tilaisuuksien osallistujamäärä vastaa 13 %:a hyvinvointialueen asukasmäärästä. Turvallisuusviestintätilaisuudet jakautuivat valistuskampanjoihin (36), messuihin tai muihin yleisötilaisuuksiin (51), turvallisuusneuvontaan (43) sekä turvallisuuskoulutukseen (64). Turvallisuusviestintään osallistui valtakunnallisesti keskimäärin 13 %:a alueen väkiluvusta.

Taulukossa 1 on kuvattu eri turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistuneiden henkilöiden %-osuudet koko turvallisuusviestintätilaisuuksiin osallistuvasta henkilömäärästä sekä vertailu edelliseen vuoteen ja valtakunnallisiin keskiarvoihin.

Taulukko 1: Kooste turvallisuusviestinnästä Pohjanmaan alueella 2024.²

Turvallisuusviestintä Pohjanmaa		Edellinen vuosi	Valtakunnallinen keskiarvo 2024
Tilaisuuksien lukumäärä (*kpl/1000 asukasta)	194 kpl (*1,1)	256 kpl (*1,5)	(*1,5)
Osallistujia väkiluvusta	13 % (23 708 hlöä)	14 % (24 099 hlöä)	13 %
Osallistujien osuudet toteutustavoittain			
Valistuskampanja	23 %	22 %	13 %
Messut tai muu yleisötilaisuus	51 %	55 %	56 %

¹ Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2026.

² Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO, tiedot haettu 6.2.2025.

Turvallisuusneuvonta	14 %	8 %	6 %
Turvallisuuskoulutus	12 %	15 %	25 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ohjauksen ja neuvonnan sekä turvallisuusviestinnän palvelujen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä. Ohjauksen ja neuvonnan sekä turvallisuusviestinnän palveluiden saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Turvallisuusviestinnän toteuma on valtakunnallisesti vertaillen keskimääräisellä tasolla. Turvallisuusviestintä on monipuolisesti toteutettu ja riskienarviointiin perustuvaa, ja se huomioi alueen kielelliset erityispiirteet.

Turvallisuusviestintätilaisuuksia on järjestetty hieman viime vuotta vähemmän ja tilaisuuksien ja koulutusten osallistujamäärät ovat niin ikään jääneet hieman viime vuodesta. Kehitystarpeena on jatkaa määrätietoisesti onnettomuuksien määrän vähentämistä sekä toimenpiteitä tulipalojen määrän puolittamiseksi 2030 mennessä.

1.2 Palontutkinta

Palontutkinnan tavoitteena on vastaavien onnettomuuksien ehkäisy ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan ja toimintavalmiuksien kehittäminen. Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissyys ja selvitetään palon syttymiseen ja leviämiseen vaikuttaneet tekijät, palosta aiheutuneet vahingot ja pelastustoiminnan kulku. Palontutkinta on jaettu tyypillisesti tasoille 1–3³.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen uusi palontutkintaohjeistus on vahvistettu joulukuussa 2024 eikä palontutkinnassa ole saatu aikaan merkittäviä asioita vielä vuoden 2024 aikana. Palontutkinta vaatii selvityksen mukaan edelleen paljon kehittämistä muun muassa palontutkintaryhmän toiminnassa, organisoinnissa ja kokoonpanossa. Edelleen palontutkinta vaatii henkilöstön kouluttamista ja varustamista.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin Pohjanmaa sijoittuu arvionsa mukaan heikoimmin suoriutuneen kolmanneksen joukkoon.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos suorittaa palontutkintaa lain ja sisäisen palontutkintaohjeen edellyttämässä laajuudessa. Valvontaa, ohjaukseen, neuvontaan sekä turvallisuusviestintään ja palontutkintaan on resursoitu pelastustoiminnan ja varautumisen tulosalueelta yhdeksän henkilötyövuotta. Henkilötyövuosia ei ole palvelutasopäätöksessä eritelty tarkemmin palontutkinnan osalta.

Palvelutasopäätöksessä on linjattu, että perustasoinen, tason 1 palontutkinta tehdään jokaisesta tulipalosta. Tason 2 palontutkinta suoritetaan tulipalossa,

³ Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja (2014), s. 11–12.

joista on aiheutunut vakavia henkilövahinkoja tai merkittäviä omaisuusvahinkoja (vahingot yli 200 000 euroa). Lisäksi taso 2 palontutkinta suoritetaan tulipaloissa, joiden tutkintatiedoilla voidaan arvioida olevan merkitystä onnettomuuksien ehkäisyn kannalta, tai jotka kuuluvat pelastuslaitosten verkoston valtakunnallisen palontutkintatyöryhmän määrittelemään teematutkintaan. Tason 3 palontutkinta tehdään tarpeen vaatiessa erityisen merkittävistä tapauksista.

Pohjanmaalla on PRONTO-järjestelmästä saadun tilaston mukaan ollut yhdeksän vakavaa henkilö tai omaisuusvahinkoa aiheuttanutta tulipaloa vuonna 2024. Pelastuslaitos on aloittanut kolme tason 2 palontutkintaa. Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista 67 %:ssa tutkinnan laajuus ei ole vastannut päätettyä palvelutasoa.

Tilaston mukaan vuonna 2024 tulipalojen määrä Pohjanmaalla oli yhteensä 329. Tulipalon syttymissyytä ei voitu arvioida 40 tapauksessa (12 %) tason 1 palontutkinnassa. Pohjanmaa on edellä mainituissa syttymissyytä ei voida arvioida -tutkinnoissa 12 %:n osuudella valtakunnallisesti keskimääräisellä tasolla (12 %). Taulukossa 2 on esitetty tarkemmat tiedot palontutkinnasta Pohjanmaan alueella vuodesta 2024.

Taulukko 2: Kooste palontutkinnasta Pohjanmaan alueella vuonna 2024.⁴

Palontutkinta Pohjanmaa		Koko maa
Tulipaloja alueella yhteensä lkm.	329 kpl	11 876 kpl
Syttymissyy on voitu arvioida vähintään tasolla I	88 %	88 %
Taso II kaikista tulipaloista (*lukumäärä)	1 % (*3)	3 % (*415)
Taso II syttymiskohdasta levinneistä rakennuspaloista	3 %	20 %
Taso II vakavia henkilövahinkoja aiheuttaneista tulipaloista	75 %	89 %
Taso II yli 200 000 omaisuusvahinkoja aiheuttaneista rakennuspaloista	0 %	68 %
Taso II vakavia henkilö -tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista	33 %	75 %
Edellisen vuoden vertailuarvo	36 %	67 %
Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja tapausten lkm.	9 kpl	269 kpl

PRONTO-järjestelmästä saadun tilaston mukaan vuonna 2024 tahallisesti tai tuottamuksellisesti aiheutetuista paloista poliisille ilmoitettiin 41 %:a (45 kpl) kaikista tapauksista (111 kpl). Näistä ensin mainituista tahallisia paloja ilmoitettiin 69 %:a, tuottamuksellisia paloja 42 %:a ja paloja, joiden syttymissyytä ei voi arvioida, ilmoitettiin 15 %: a. Taulukossa 3 on esitetty

⁴ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 14.3.2025.

tarkemmat tiedot tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittamisesta Pohjanmaan alueella.

Taulukko 3: Kooste tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittamisesta poliisille Pohjanmaan alueella vuonna 2024.⁵

Tahallisten ja tuottamuksellisten tulipalojen ilmoittaminen Pohjanmaan alueella		Koko maa
Ilmoitettu lkm.	45 kpl	2509 kpl
Ei ilmoitettu lkm.	66 kpl	2334 kpl
Yhteensä lkm.	111 kpl	4843 kpl
Ilmoitus % (lakisääteinen velvollisuus 100 %)	41 %	52 %
Ilmoitus % edellisenä vuonna	51 %	54 %

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Aluehallintoviraston arvion mukaan palontutkinnalle ja sen kehittämiselle on tarvetta. Tason 1 palontutkinnassa ”syttymissyytä ei voida arvioida” -paloissa Pohjanmaa on valtakunnallisesti keskimääräisellä tasolla. Edellä mainittujen palojen osalta tulee seurata syttymissyytä ei voida arvioida -kirjauksien määrän kehitystä. Tason 2 palontutkinnan saatavuudessa on tilastojen perusteella havaittavissa haasteita. Vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneista paloista 67 %:ssa tutkinnan laajuus ei ole vastannut päätettyä palvelutasoa. Kehitystarpeena on saattaa palontutkinta vastaamaan palvelutasoa. Lisäksi tehtyjä palontutkintoja tulee hyödyntää systemaattisesti onnettomuuksien ehkäisytyössä sekä pelastuslaitoksen oman toimintavalmiuden suunnittelussa.

1.3 Yhteistyö onnettomuuksien ehkäisemiseksi

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten ja alueen yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuussuunnittelutyöhön.

Muita viranomaisia ovat esim. rakennusvalvontaviranomaiset, kaavoitusviranomaiset, ympäristöterveydenhuollon viranomaiset, poliisi ja sosiaali- ja terveysviranomaiset. Yhteistyötahona ovat lisäksi nuohoojat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävään yhteistyöhön ja turvallisuuden ylläpitämiseen eri viranomaisten kanssa. Lisäksi pelastuslaitos tekee yhteistyötä alueen eri järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Yhteistyön tavoitteena on lisätä osaamista muun muassa onnettomuuden aikaiseen toimintaan. Edelleen pelastuslaitos osallistuu valtakunnallisesti

⁵ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

turvallisuussuunnittelutyöhön erilaisten asiantuntijaverkostojen ja työryhmien kautta.

Vertailu muihin hyvinvointialueisiin on selvityksen mukaan vaikeaa mittareiden puuttuessa. Keskustelua ja vertailua suoritetaan kuitenkin yhteistyöalueen tasolla sekä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kohdistetaan johdon lisäksi yhteensä 23 henkilötyövuotta. Näistä onnettomuuksien ehkäisyn tulosalueen on 14 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosia ei ole palvelutasopäätöksessä eritelty tarkemmin onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävän yhteistyön osalta.

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti turvallisuutta edistäviin yhteistyöfoorumeihin ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston yhteistyöhön. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu maankäyttöön ja rakentamiseen, kuntien ympäristöviranomaisten sekä ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvään yhteistyöhön asiantuntijana. Onnettomuuksien ehkäisyn yhteistyöhön osallistutaan myös nuohoojien tekemiä ilmoituksia sekä paloriski-ilmoituksia käsittelemällä ja niihin reagoimalla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuuksien ehkäisemiseksi tehtävä yhteistyö on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudessa ei ole havaittu puutteita alueella. Pelastuslaitoksen yhteistyö muun muassa eri viranomaisten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa on annetun vuosittaisen selvityksen mukaan laajaa.

1.4 Onnettomuuskehityksen seuranta

Onnettomuuskehityksen seurantaan kuuluu onnettomuusuhkien ja onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Seurantaan kuuluu myös omien ja yhteistyössä toteutettavien toimenpiteiden käynnistäminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen pääpaino onnettomuuskehityksen seurannassa on ollut onnettomuuksien määrässä. Onnettomuusmäärät eivät kuitenkaan ole olleet sellaisia, että niistä voitaisiin tilastollisesti tehdä tarkempia johtopäätöksiä. Onnettomuuskehityksen seurannassa vuositasolla on voitu havaita pelastuslaitoksen omaan toimintaa ja kustannuksiin vaikuttavia onnettomuustyppejä. Lisäksi viikko- ja päivätasolla on pystytty reagoimaan esimerkiksi samankaltaisiin onnettomuustyppeihin ja toistuvuuteen, ja tuottamaan tietoa esimerkiksi poliisille. Kehittämistarpeena on havaittu onnettomuuskehityksen seurannan systemaattisempi kokoaminen ja analysointi sekä hyödyntäminen toimintojen kehittämisessä.

Vertailu muihin hyvinvointialueisiin on selvityksen mukaan vaikeaa mittareiden puuttuessa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kohdistetaan johdon lisäksi yhteensä 23 henkilötyövuotta. Näistä onnettomuuksien ehkäisyn tulosalueen on 14 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosia ei ole palvelutasopäätöksessä eritelty tarkemmin onnettomuuskehityksen seurannan osalta.

Palvelutasopäätöksen mukaan aluevaltuusto päättää onnettomuuskehityksen seurannan painopisteistä sekä käytettävistä voimavaroista. Onnettomuuskehityksen määrän ja syiden seuranta kehitetään yhdessä hyvinvointialueen tiedolla johtamisen kanssa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuuskehityksen seurannan tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä, eikä palvelun saatavuudessa ole havaittu merkittäviä puutteita. Hyvinvointialueen vuosittaisessa selvityksessä toteamat kehittämistoimenpiteet palvelun kehittämiseksi tiedolla johtamisen prosessien kanssa ovat aluehallintoviraston arvion mukaan oikeansuuntaisia.

1.5 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse tai yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa. Hyvinvointialue voi myös hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy vastuu palvelujen järjestämisestä ja niiden asianmukaisen tuottamisen valvonnasta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan hyvinvointialue ei ole sopinut onnettomuuksien ehkäisyyn ja valvontaan kuuluvien järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle hyvinvointialueelle.

1.6 Valvontatehtävät

Pelastuslaitoksen on valvottava, että pelastuslain mukaisia yleisiä velvollisuuksia noudatetaan ja että toiminnanharjoittajat ja rakennusten omistajat ja haltijat noudattavat lain mukaisia velvoitteitaan.

1.6.1 Pelastuslain mukaiset valvontatehtävät

Pelastuslaitos valvoo pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan aiempien vuosien valvontamäärät eivät ole vastanneet valvontasuunnitelmassa määriteltyä tarvetta. Vuonna 2024 laadittiin toimenpideohjelma, jonka seurauksena valvontakäyntien määrä on kasvanut merkittävästi. Vuonna 2024 valvontatehtävien suoritelmäärät vastasivat 95 %:a valvontasuunnitelman

tavoitteesta. Valvontatehtävien osalta kehittämistarpeena on tunnistettu henkilöstön koulutus. Haasteena on kuitenkin ruotsinkielisen koulutuksen saatavuus.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty lähinnä toteutuneiden tarkastusmäärien osalta. Sen sijaan esimerkiksi laadun tai kustannustehokkuuden osalta vertailua ei ole pystytty tekemään mittareiden puuttuessa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kohdistetaan johdon lisäksi yhteensä 23 henkilötyövuotta. Näistä onnettomuuksien ehkäisyn tulosalueen on 14 ja pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelta 9 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosia ei ole palvelutasopäätöksessä eritelty tarkemmin pelastuslain mukaisen valvonnan osalta. Pelastusviranomaiselle kuuluvista valvontatehtävistä ja niiden toteuttamistavasta, vuosittaisista tavoitteista ja painopisteistä päätetään vuosittain päivitettävässä onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa, joka käsittää myös valvontasuunnitelman.

Palvelutasopäätöksen mukaan yritys- ja laitospöhteiden säännöllinen valvonta toteutetaan ensisijaisesti määrääjain tehtävin palotarkastuksin suunnitelman mukaan. Paloturvallisuuden itsearviointia käytetään siihen soveltuvissa kohteissa, kuten asuinrakennuksissa. Vapaa-ajan asuinrakennuksia ei ole ulotettu säännöllisen valvonnan piiriin.

Pohjanmaan pelastuslaitoksen vuoden 2025 valvontasuunnitelman mukaan vuodelle 2024 suunniteltiin yhteensä 697 määrääikaista palotarkastusta, joista suoritettiin 659, mikä vastaa noin 95 % tavoitteista. Valvontavuodelle 2025 siirrettiin 38 kohdetta.

PRONTO-järjestelmästä saadun tilaston mukaan pelastuslaitos on suorittanut vuonna 2024 valvontatehtäviä yhteensä 660 kappaletta A1–A6-kohteissa, mikä vastaa 98 % valvontasuunnitelman mukaisesta tavoitteesta.

Valvontasuunnitelmassa suunnitelluista määristä ympärivuorokautisessa käytössä olevista kohteista (A1) tarkastettiin 99 %, opetusrakennuksista ja päiväkodeista (A2) 100 %, kokoontumis- ja liiketiloista (A3) 99 %, teollisuus- ja varastorakennuksista (A4) 100 %, maatalousrakennuksista (A5) 98 % ja muista rakennuksista ja kohteista (A6) 87 %.

Asuin- ja vapaa-ajanrakennusten tarkastukset on suoritettu pääosin paloturvallisuuden itsearviointina. 166 asuinrakennukseen suoritettiin yleinen palotarkastus. Paloturvallisuuden itsearviointilomakkeita lähetettiin 3519 kappaletta, joista pelastuslaitokselle palautui 82 %. Paloturvallisuuden itsearviointikohteisiin ei suoritettu tarkastuskäyntejä vuonna 2024.

Taulukossa 5 on esitetty valvontaa koskevat tarkemmat tiedot.

Taulukko 4: Kooste palotarkastuksista Pohjanmaan alueella vuonna 2024.⁶

Palotarkastukset 2024		Edellinen vuosi
Valvottavia A1-A6 kohteita alueella yhteensä	2896 kpl	-
Suunnitellut määräaikaiset A1-A6 kohteiden tarkastukset (*suunniteltu määrä edellisvuodesta %)	673 kpl (*-34 %)	1026 kpl
Keskimääräinen suunniteltu tarkastusväli A1-A6 kohteissa	4,3 vuotta	2,8 vuotta
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa suunniteltuihin (*lukumäärä)	98 % (*660 kpl)	48 % (*496 kpl)
A1 Ympäristövoimavaroissa käytössä olevat kohteet (*lukumäärä)	99 % (*70 kpl)	59 % (*73 kpl)
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit (*lukumäärä)	100 % (*86 kpl)	55 % (*72 kpl)
A3 Kokoontumis- ja liiketilat (*lukumäärä)	99 % (*151 kpl)	54 % (*126 kpl)
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset (*lukumäärä)	100 % (*173 kpl)	51 % (*145 kpl)
A5 Maatalousrakennukset (*lukumäärä)	98 % (*133 kpl)	22 % (*36 kpl)
A6 Muut rakennukset ja kohteet (*lukumäärä)	87 % (*47 kpl)	48 % (*44 kpl)
Toteutuneet määräaikaiset A1-A6 tarkastukset suhteessa vuosien 2021–2023 keskiarvoon	+18 %	-
Palotarkastuksia yhteensä / 1000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	6 kpl (*7 kpl)	5 kpl (*7 kpl)
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä	166 kpl	75 kpl
Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten palotarkastukset yhteensä / 10 000 asukasta (*valtakunnallinen keskiarvo)	9 kpl (*10)	4 kpl (*14)

Aluehallintoviraston vuonna 2024 suorittamassa valvontatehtäviä koskevassa teemavalvonnassa⁷ ilmeni, että Pohjanmaan valvontatehtävän osalta kunnossa olivat riskiarvio ja palvelutasopäätös sekä valvontasuunnitelman ja palvelumaksujen voimassaolo ja saatavuus. Sen sijaan muu asiakirjaohjaus, onnettomuuskehityksen seurannan huomioiminen, valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi, valvontatoimenpiteiden, -suoritteiden ja resurssien määrittely sekä valvontatyö häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa vaativat kehittämistä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Valvontatehtäviä koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä valvontasuunnitelmassa. Valvontatehtävien saatavuudessa ei ole havaittu

⁶ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 13.3.2025.

⁷ Johtopäätökset pelastuslaitoksien valvontatehtävästä. Aluehallintovirastojen julkaisu 290/2025.

merkittäviä puutteita. Valvontasuunnitelmassa asetetut valvontamäärät vuodelle 2024 ovat kuitenkin merkittävästi vähäisemmät suhteessa vuoden 2023 määriin.

Aluehallintovirasto ja pelastuslaitos ovat vuoden 2024 aikana keskustelleet valvontatehtävien saattamisesta vaaditulle tasolle. Pelastuslaitos on laatinut toimenpidesuunnitelman valvontatehtävissä havaittujen puutteiden korjaamiseksi sekä edellisten vuosien tekemättömien valvontojen tekemiseksi.

1.6.2 Kemikaalilainsäädännön mukaiset valvontatehtävät

Pelastusviranomaisen valvoo kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia. Toiminnanharjoittajan on tehtävä ilmoitus vaarallisen kemikaalin vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista pelastusviranomaiselle.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen tavoitteena on käsitellä kemikaalilain mukaiset ilmoitukset kahden viikon sisällä ja suorittaa tarkastus ennen käyttöönottoa tai viimeistään kolmen kuukauden aikana päätöksenteon ajankohdasta. Organisaatiomuutokset sekä resurssipula ovat vaikuttaneet kemikaalivalvonnan toteutumiseen. Kehittämistarpeena on henkilöstön osaaminen ja kouluttaminen palvelun tarpeita vastaavaksi. Lisäksi on arvioitava vihreän siirtymän vaikutusta kemikaalilainsäädännön valvontaan ja sen resurssitarpeisiin nykyisen palvelutasopäätöskauden aikana.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole pystytty tekemään mittareiden puuttuessa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kohdistetaan johdon lisäksi yhteensä 23 henkilötyövuotta. Näistä onnettomuuksien ehkäisyn tulosalueen on 14 ja pelastustoimen ja varautumisen vastuualueelta 9 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosia ei ole palvelutasopäätöksessä eritelty tarkemmin kemikaalilainsäädännön mukaisten valvontatehtävien osalta. Pelastusviranomaiselle kuuluvista kemikaalilainsäädännön mukaisen valvonnan tavoitteista ja painopisteistä päätetään vuosittain päivitettävässä onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa. Pelastuslaitoksella on kemikaalitarkastaja, joka vastaa kemikaalilainsäädännön perusteella kuuluvien valvontatehtävien kehittämisestä ja toimeenpanosta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kemikaalilainsäädännön mukaisia valvontatehtäviä koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja valvontasuunnitelmassa. Valvontatehtävien saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Kehitystarpeena on varmistaa tehtävään käytettävien henkilöstöresurssien ja osaamisen riittävyys muuttuvassa toimintaympäristössä.

1.6.3 Valmiustarkastukset

Pelastusviranomaiset voivat tehdä tarkastuksia, joilla valvotaan pelastuslain mukaisia järjestelyjä suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin varautumiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos ei ole suorittanut valmiuden tarkastuksia suuronnettomuuksien ja poikkeusolojen varautumisjärjestelyiden valvomiseksi vuonna 2024. Valmiustarkastusten toteuttaminen edellyttäisi pelastuslaitoksen arvion mukaan yhden henkilötyövuoden pysyvän tarpeen lisäyksen resursseihin.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole pystytty tekemään mittareiden puuttuessa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos tarkastelee mahdollisuutta tehdä valmiustarkastuksia sekä niiden toimintamallia ja tehokkuutta.

Valmiustarkastusten tekemiseen ei palvelutasopäätöksen mukaan ole varattu henkilötyövuosia.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Valmiustarkastuksia koskevaa palvelun tarvetta ei ole kunnolla tunnistettu palvelutasopäätöksessä tai vuosittaisessa selvityksessä, eikä palvelun saatavuutta pystytä arvioimaan. Pelastuslaitos on selvityksessään tunnistanut mahdollisen kehitystarpeen tukea yhteiskunnan varautumista valmiustarkastusten avulla. Valmiustarkastusten tekemiseen ei ole kuitenkaan osoitettu resursseja, vaan ne on selvityksen mukaan suunnattu muihin pelastuslaitoksen lakisääteisiin tehtäviin.

Aluehallintoviraston arvio onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden tarve on valmiustarkastuksia lukuun ottamatta tunnistettu sekä palvelutasopäätöksessä että vuosittaisessa selvityksessä.

Palveluiden saatavuudessa on havaittu puutteita palontutkinnassa vakavia henkilö- tai omaisuusvahinkoja aiheuttaneissa paloissa, joissa aloitettujen tutkintojen määrä ja laajuus eivät ole vastanneet päätettyä palvelutasoa. Muiden palveluiden osalta ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Henkilöstöresurssien rajallisuus sekä osaaminen ja koulutus näkyvät ajoittain haasteena, mikä on vaikuttanut esimerkiksi palontutkinnan tai valvontatehtävien hoitamisessa.

Kehitystarpeet onnettomuuksien ehkäisyn palveluiden osalta on tunnistettu vuosittaisessa selvityksessä ja palvelutasopäätöksessä, ja pelastuslaitos on ryhtynyt vaadittaviin toimenpiteisiin palveluiden kehittämiseksi.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty joiltain osin, mutta ei systemaattisesti.

2 Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoiminnalla tarkoitetaan kiireellisiä tehtäviä, joiden tarkoituksena on

- pelastaa ja suojata ihmisiä, omaisuutta ja ympäristöä onnettomuuden uhatessa tai sattuessaa
- rajoittaa onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja ja lieventää onnettomuuden seurauksia.

Pelastustoiminnassa tarvittavat toimenpiteet tulee voida suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti.

2.1 Onnettomuuskohteen tavoittamisen suorituskyky

Pelastustoiminnan toimintavalmius tulee olla toimintaympäristön riskeihin nähden riittävä. Pelastustoiminnan toimintavalmius muodostuu pelastusmuodostelmien toimintavalmiusajasta ja niiden suorituskyvystä. Kiireellisissä pelastustehtävissä onnistumiseen vaikuttaa se, kuinka nopeasti onnettomuuspaikalle saadaan tehtävällä tarvittava suorituskykyinen pelastusmuodostelma.

Vaatimukset toimintavalmiudelle

Pelastustoiminnan toimintavalmiuden suunnitteluohjeessa⁸ Suomi on jaettu 1 x 1 kilometrin kokoisiksi ruuduiksi. Ruudut on luokiteltu neljään riskiluokkaan (I–IV) sen perusteella, kuinka todennäköisiä pelastustoimen kiireelliset tehtävät ovat ruudun alueella. Kullekin riskiluokalle on asetettu enimmäisaika, jossa ruudut tulee tavoittaa. Vähimmäistavoitteena on, että kiireellisissä pelastustehtävissä ensimmäinen yksikkö saavuttaa riskiruudulle asetetun toimintavalmiusaikatavoitteen vähintään 50 %:ssa tehtävistä.

Taulukko 5: Toimintavalmiuden tavoiteajat.

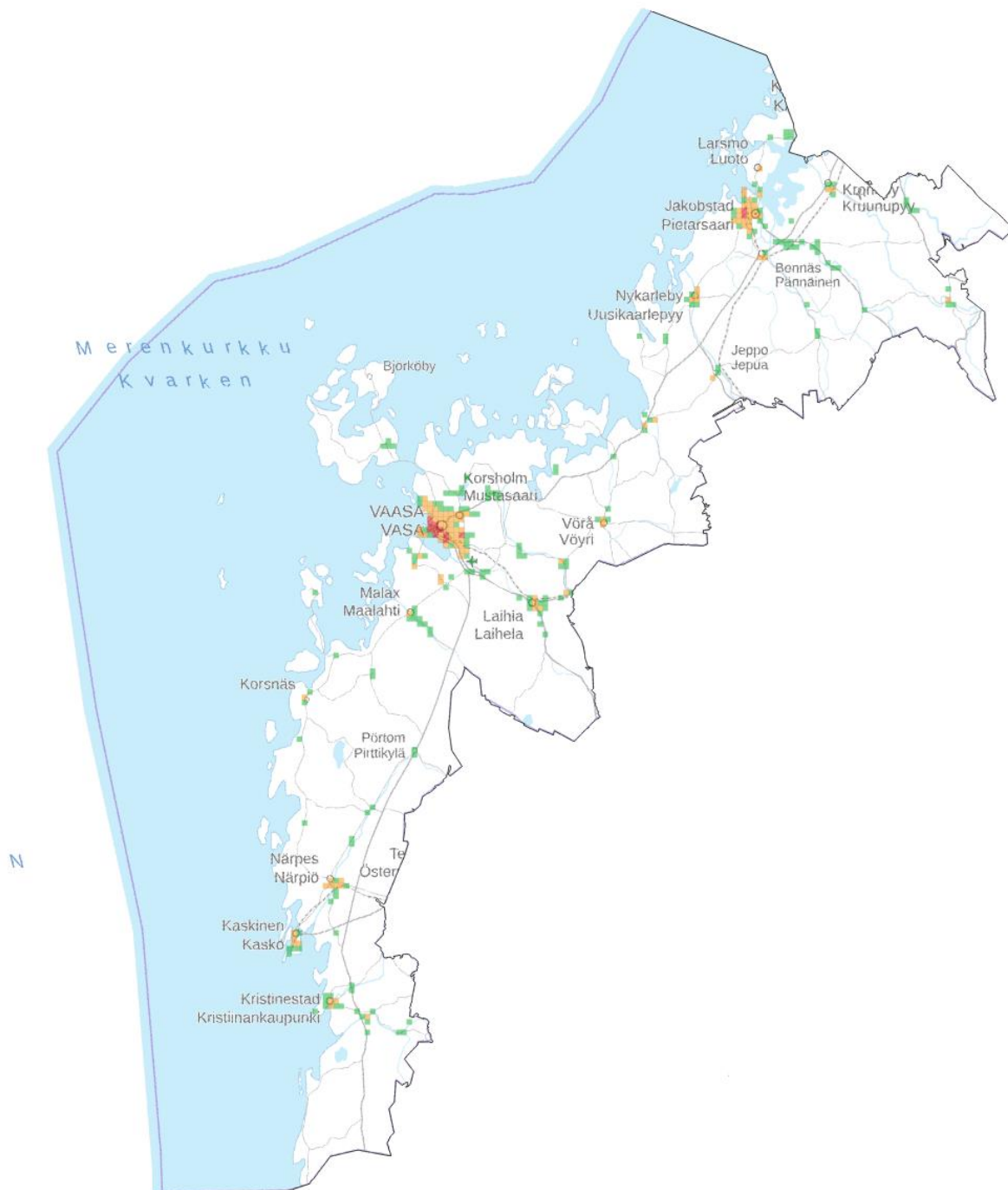
Riski-luokka	1. yksikön toimintavalmiusaika	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika	Pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika
I	6 min	11 min	20 min
II	10 min	14 min	30 min
III	20 min	22 min	40 min
IV	ei vaatimusta	ei vaatimusta	ei vaatimusta

Riskialuekartta

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on määritelty, että pelastustoiminnan perusvalmiuden palvelut tuotetaan alla olevan riskialuekartan mukaisesti. Pohjanmaan riskialuekartta on esitetty alla kuvassa 1. Kuvassa

⁸ Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje (SM 21/2012). Uusi Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje on tullut voimaan vuoden 2025 aikana. Arvioinnissa käytetään kuitenkin sitä ohjetta, joka oli arviointia koskevana vuonna voimassa.

punainen ruutu on riskiluokan I ruutu, oranssi riskiluokan II ruutu ja keltainen riskiluokan III ruutu.

Kuva 1: Pohjanmaan riskialuekartta vuonna 2024.

Vuonna 2023 riskiluokan I riskiruutuja oli Vaasassa ja Pietarsaassa. Riskiluokan II ja III riskiruutuja on alueella suurimmissa taajamissa.

2.1.1 Ensimmäinen yksikkö

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun ensimmäinen pelastustoimen

yksikkö on kohteessa. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Ensimmäisen yksikön toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 7 minuuttia 28 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 7 minuuttia 40 sekuntia, joten ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika on parantunut hieman.

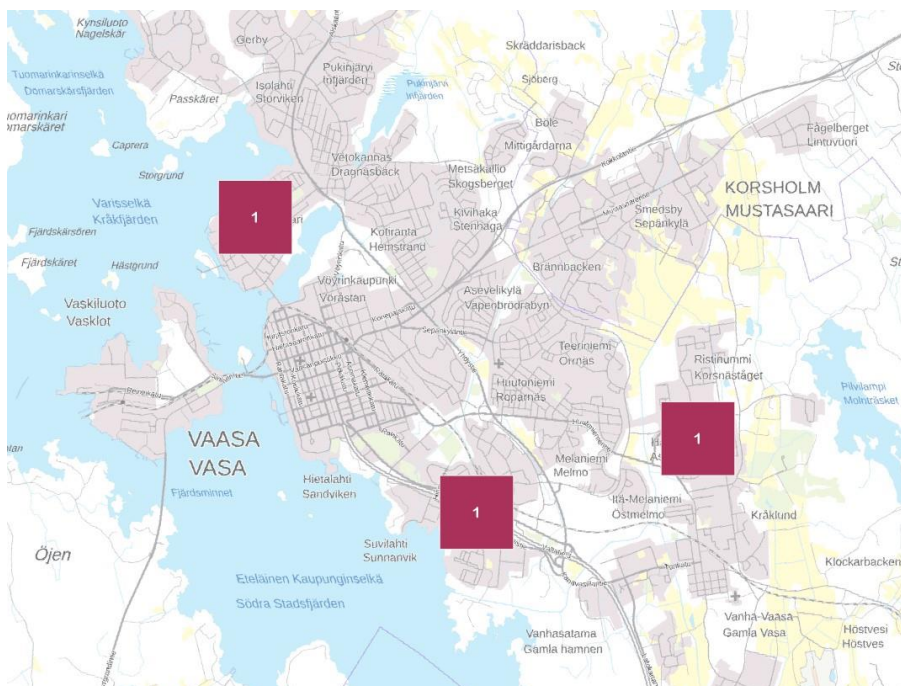
Taulukko 6: Pelastustoiminnan toimintavalmiusajat Pohjanmaan alueella vuonna 2024.⁹

Toimintavalmiusajat Pohjanmaan alueella vuonna 2024		2021–2023 keskiarvo	Koko maa 2024
1. yksikön TVA mediaani	7:28	7:40	7:30
Pelastustoiminnan TVA mediaani	11:45	12:09	11:22
Pelastusjoukkueen TVA mediaani	15:09	16:13	15:07

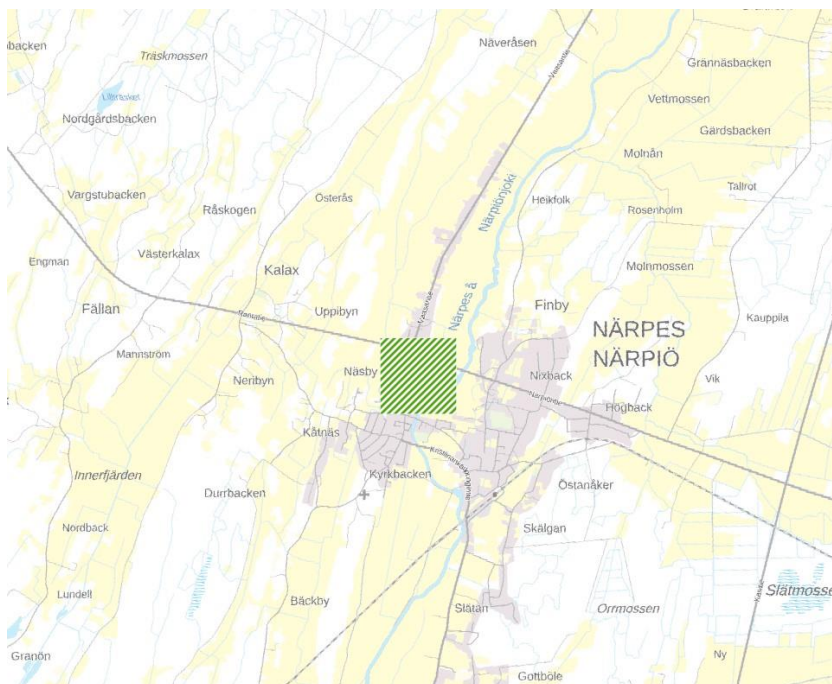
Vuonna 2024 koko alueella yhteensä toteutuneen toimintavalmiusajan lisäksi aluehallintovirasto on selvittänyt oman aineistonsa avulla ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikaa riskiruuduittain. Sellaisia niin sanottuja ongelmaruutuja, joissa toimintavalmiuden toteutuminen on jäänyt tavoitteesta neljänä edellisenä kalenterivuonna (2021–2024), oli Pohjanmaan hyvinvointialueella 3 ruutua. Näissä ruuduissa on huomattava puute toimintavalmiuden toteutumisessa.

Kun tarkastellaan vain niitä ruutuja, joissa tarkastelujaksolla on ollut vähintään neljä tehtävää jokaisena tarkasteluvuonna, ruutuja on 3 kolme. Ongelmaruudut on esitetty alla kuvassa 2. Vuonna 2023 Närpiössä sijainnut ongelmaruutu on korjaantunut vuoden 2024 aikana. Närpiön korjaantunut ongelmaruutu on esitetty alla kuvassa 3. Taulukossa 7 puolestaan on koostettu alueen ensimmäisen yksikön ongelmaruuduista riskiluokittain.

⁹ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 5.2.2025.

Kuva 2: Vaasan engelmaruudut.

Kuva 3: Närpiön korjaantunut engelmaruutu.

Taulukko 7: Kooste ensimmäisen yksikön ongelmaruuduista.¹⁰

Riskiluokka	Ongelmaruutuja (kpl)	Ongelmaruudut, joissa min. 4 teht.
I	3	3
II	-	-
III	-	-
Yhteensä	3	3

2.1.2 Pelastustoiminta

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on aikaväli ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun vähintään neljän hengen vahvuinen pelastusryhmä aloittaa tehokkaan pelastustoiminnan. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastustoiminnan toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani alueella oli 11 minuuttia 45 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 12 minuuttia 9 sekuntia, joten pelastustoiminnan toimintavalmiusaika on parantunut hieman.

2.1.3 Pelastusjoukkue

Pelastusjoukkue koostuu johtajasta ja vähintään kahdesta ja enintään viidestä pelastusryhmästä. Koska todellisen pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikoja ei ole käytettävissä, laskennallisena pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikana toimenpidetilasto PRONTO:ssa käytetään aikaväliä ensimmäisen pelastustoimen yksikön hälyttämisestä siihen, kun tapahtumapaikalle on saapunut vähintään yhdeksän pelastustoimen henkilöä. Ainoastaan kiireellisesti tapahtumapaikalle siirtyneet yksiköt huomioidaan.

Pelastusjoukkueen toteutuneen toimintavalmiusajan mediaani koko alueella oli 15 minuuttia 9 sekuntia vuonna 2024. Edellisten kolmen vuoden aikojen mediaanien keskiarvo oli 16 minuuttia 13 sekuntia, joten pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on parantunut huomattavasti.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan toimintavalmiusaikojen toteumissa ei ole ollut merkittäviä muutoksia vuonna 2024. Vaasan pääpaloasemalla on jouduttu toimimaan väistötiloissa, mikä on voinut hidastaa lähtöä hieman. Uuden paloaseman valmistuminen vaikuttaa kuitenkin arvioiden mukaan positiivisesti ongelmaruutujen saavuttamiseen. Alueella on käynnistymässä paloasemaverkoston kartoitus, jonka tarkoituksena on huomioida nykyisten haasteiden lisäksi uuden pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaiset mahdolliset haasteet.

¹⁰ Pelastustoimen toimenpidetilasto PRONTO. Tiedot haettu 4.2.2025.

Vertailu muihin hyvinvointialueisiin on tasolla ”toimintavalmiusajoissa on valtakunnallista vaihtelua, kuten alueen sisällä kuntakohtaisesti”.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteen mediaani on kiireellisissä tehtävissä yhdeksän minuuttia, pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite 13 minuuttia ja pelastusjoukkueen toimintavalmiusaikatavoite 17 minuuttia riippumatta riskiluokasta. Riskiluokittain tarkasteltuna palvelutasopäätöksessä asetetut tavoitteet noudattelevat ensimmäisen yksikön, pelastustoiminnan ja pelastusjoukkueen osalta pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjetta enimmäisajassa sekä ruutukohtaisessa prosentuaalisessa toteumassa (50 %).

Aluehallintovirasto käynnisti vuonna 2023 Kaskisten alueella toimintavalmiusajasta ohjaus- ja valvontamenettelyn, jossa tarkasteltiin muun muassa ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikoja. Valvontamenettelyn seurauksena Pohjanmaan hyvinvointialueelle annettiin korjausmääräys, jossa toimintavalmiudessa olevat puutteet veloitettiin korjaamaan vuoden 2024 toukokuun loppuun mennessä. Aluehallintovirasto totesi vuoden 2024 kestäneellä tarkastelujaksolla, että toimintavalmiuteen liittyvät huomattavat puutteet ovat korjaantuneet, ja että valvonta- ja ohjausmenettely lopetetaan vuoden 2024 lopulla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoitteet on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Ensimmäisen yksikön, pelastustoiminnan toimintavalmiusajat ovat parantuneet hieman sekä pelastusjoukkueen toimintavalmiusaika on parantunut merkittävästi vuonna 2024.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteissa on puutteita Vaasassa sijaitsevilla riskiluokan I ongelmaruuduissa. Vaasaan on suunnitteilla uusi paloasema, joka selvityksen mukaan tulee parantamaan edellä mainittujen ongelmaruutujen tavoittamista pidemmällä aikavälillä. Hyvinvointialueen tulee huomioida kehitystarpeina lyhyen aikavälin toimenpiteet toimintavalmiudessa olevien puutteiden korjaamiseksi.

2.2 Tulipalojen edellyttämä suorituskky

Tulipaloihin liittyvällä suorituskvyllä vastataan rakennuspaloihin, maastopaloihin ja muihin tulipaloihin.

Rakennuspalot voivat edellyttää savusukellusvalmiutta. Savusukelluksella tarkoitetaan paineilmahengityslaitteiden ja asianmukaisten suojavarusteiden avulla tehtävää sammutus- ja pelastustyötä, joka edellyttää tunkeutumista palavaan, savuiseen ja rajattuun sisätilaan tai työskentelyä palavan rakennuksen katolla.

Savusukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja

riittävää terveydentilaa. Palavan ja rajatun sisätilan sammuttamiseen käytetään myös muita menetelmiä kuin savusukeltamista.

2.2.1 Rakennuspalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan savusukellukseen kykeneviä päätoimisia henkilöitä oli alueella 122 ja sivutoimisia sekä sopimuspalokuntiin kuuluvia henkilöitä 119 vuonna 2024. Savusukelluksen lisäksi pelastuslaitoksella on käytössä vaihtoehtoisia sammutusmenetelmiä, joita myös kehitetään vähentämään savusukellusten ja altistusten määriä.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan savusukellusta ylläpidetään alueella toimintavalmiusvaatimusten sekä riskiarvioiden perusteella. Tehtävissä, joissa vaaditaan pelastusjoukkue tai sitä suurempi pelastustoiminnan muodostelma, on tavoitteena järjestää kolme savusukellusparin ja suojaparin valmius tunnin kuluessa siitä hetkestä, kun ensimmäinen pelastusryhmä on aloittanut pelastustoiminnan onnettomuuspaikalla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Rakennuspalojen edellyttämä suorituskyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Savusukeltajien määrä on tunnistettu aiempina vuosina haasteelliseksi koko alueella eikä vuonna 2024 ole tapahtunut merkittävää paranemista. Tulipaloja koskeva suorituskyky tulee pyrkiä pitämään vähintään nykyisellä tasolla.

2.2.2 Maastopalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuonna 2024 alueella oli 40 maastopaloa, joissa palanut pinta-ala oli yhteensä noin neljä hehtaaria. Kattava paloasemaverkosto tuottaa pelastuslaitoksen mukaan nopeaa valmiutta koko alueella.

Vertailun perusteella alueen palvelut vastaavat muiden pelastuslaitosten palveluita. Suurissa ja laajamittaisissa maastopaloissa tukeudutaan muiden pelastuslaitosten apuun.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Maastopalojen edellyttämä suorituskyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Maastopaloja koskeva suorituskyky tulee pyrkiä pitämään vähintään nykyisellä tasolla.

2.2.3 Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan liikennevälinepalojen edellyttämän suorituskyvyn saatavuus vastaa muiden pelastuslaitosten palveluita eikä esimerkiksi sähköajoneuvojen kasvava määrä ole aiheuttanut ongelmia sammutuskalusto huomioiden.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Liikennevälinepalojen edellyttämä suorituskyky on huomioitu vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.2.4 Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan muiden tulipalojen edellyttämä suorituskyky on ollut riittävä alueella ja saatavuus vastaa muiden pelastuslaitosten palveluita.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Muiden tulipalojen edellyttämä suorituskyky on huomioitu vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehittämistarpeita.

2.2.5 Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan valtaosassa tehtävistä sammutusvesi tuodaan paikalle säiliöllä. Erytiskohteissa, kuten teollisuus tai satama-alueet, sammutusvesijärjestelyt suunnitellaan erikseen kohteen toiminnan luonne huomioiden. Sammutusveden saatavuus vastaa muiden pelastuslaitosten tasoa. Suuremmissa sammutusveden tarpeissa voidaan tukeutua myös muiden pelastuslaitosten suorituskykyyn.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan sammutusvesisuunnitelma pidetään ajan tasalla huomioiden alueella tapahtuvat muutokset. Pelastuslaitoksen sammutusyksiköt on varustettu vedenkuljetuskalustolla pelastusajoneuvojen yleisoppaan mukaisesti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sammutusveden saamiseen liittyvä suorituskyky on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Sammutusveden saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

2.3 CBRNE-onnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

CBRNE-onnettomuuksilla tarkoitetaan onnettomuuksia, joissa on osallisena kemiallisia aineita (C), biologisia taudinaiheuttajia (B), radioaktiivisia aineita (R), ydinenergiaa (N) tai räjähteitä (E).

Kemikaalionnettomuuksien torjuntaa tehdään tarvittaessa kemikaalisukelluksella, jolla tarkoitetaan välittömän vaaran alueella tehtäviä tiedustelu-, pelastus-,

torjunta- tai muita vastaavia tehtäviä, jotka edellyttävät paineilmahengityslaitteen ja soveltuvan kemikaalisuojapuvun käyttöä. Kemikaalisukellus edellyttää pelastajilta tehtävän vaatimaa koulutusta, säännöllistä vuosittaista osaamisen ylläpitävää harjoittelua sekä riittävää fyysistä kuntoa ja riittävää terveydentilaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueella sijaitsee merkittäviä kemikaaliriskejä, kuten tuotantolaitoksia, kuljetuksia sekä varastointia. Vaarallisten aineiden onnettomuuksien torjuntakalustoa on kolmella paloasemalla. Pelastuslaitoksen mukaan alueella on kemikaalisukellukseen kykeneviä päätoimisia henkilöitä 122 ja sivutoimisia sekä sopimuspalokuntaan kuuluvia viisi. Selvityksen mukaan vaarallisten aineiden onnettomuuksissa tukeudutaan myös usein naapuripelastuslaitosten suorituskyyihin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen on varauduttava toiminta-alueella oleviin merkittäviin kemikaaliriskeihin, joita ovat maantiekuljetukset ja tuotantolaitokset sekä niiden toimintaan liittyvä varastointi. Vaarallisten aineiden onnettomuuden vastesuunnittelussa pelastus- ja torjuntatoiminta on suunniteltu pelastusjoukkueelle.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

CBRNE-onnettomuuksien edellyttämä suorituskyyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Sivutoimiseen ja sopimuspalokuntaan kuuluvien kemikaalisukeltajien määrä on tunnistettu haasteelliseksi koko alueella. CBRNE-onnettomuuksia koskeva suorituskyyky tulee pyrkiä pitämään vähintään nykyisellä tasolla.

2.4 Vesipelastamisen suorituskyyky

Vesipelastamista on venekaluston avulla tehtävä pelastustoiminta ja pintapelastus sekä vesisukellus. Pintapelastus tarkoittaa veden pinnalta tai välittömästi pinnan alta ilman vesisukelluslaitetta tehtävää ihmisen, eläimen tai omaisuuden pelastamista ja vahingon torjuntaa. Vesisukellus tarkoittaa vesisukelluslaitetta ja -varustusta edellyttävää ihmisen tai omaisuuden pelastamista ja ympäristövahingon torjuntaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueella ylläpidetään pintapelastusvalmiuden lisäksi vesisukellusvalmiutta Vaasassa ja Pietarsaareissa. Sivutoimiseen ja sopimuspalokuntaan kuuluvien pintapelastajien määrä on ollut haastava. Pelastuslaitoksen mukaan alueella on pintapelastukseen kykeneviä päätoimisia henkilöitä 122 ja sivutoimisia sekä sopimuspalokuntaan kuuluvia 80. Lisäksi alueella on vesisukelluskelpoisia päätoimisia henkilöitä 21. Alueen tilanne ei selvityksen mukaan poikkea merkittävästi muiden hyvinvointialueiden tilanteesta.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää riskeihin perustuvaa pintapelastusvalmiutta alueella sekä Vaasan ja Pietarsaaren alueella tason 2 vesisukellusvalmiutta. Palvelutasopäätöksessä veneitä ja venekalustoa hankitaan ja ylläpidetään alueella yhteensä kuusi kappaletta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Vesipelastamisen edellyttämä suorituskyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Sivutoimiseen ja sopimuspalokuntaan kuuluvien pintapelastajien määrä on tunnistettu haasteelliseksi koko alueella.

2.5 Ympäristövahinkojen pelastustoiminnan suorituskyky

Ympäristövahinkojen pelastustoiminnalla tarkoitetaan öljy- ja kemikaalivahinkojen pelastustoimintaa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen suorituskyvyt maa-alueilla ja merialueilla on ovat pääsääntöisesti valmiit, mutta kaipaavat hieman täydennettävää säiliöauto ja säiliölaiva kokoluokan onnettomuuksien osalta. Suurien ympäristövahinkojen torjuntaan varaudutaan yhteistyöalueen ja muiden viranomaisten kanssa yhteistyösuunnitelmin. Alueella oli vuonna 2024 yhteensä 55 öljyvahinkoa ja seitsemän vaarallisten aineiden onnettomuutta. Pelastuslaitoksella on arvionsa mukaan vastaavat resurssit tehtäviin, kuin muillakin pelastuslaitoksilla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos hankkii ja sijoittaa alueelle ympäristövahinkojen torjuntaan tarvittavaa kalustoa riskiarvion ja ympäristövahinkojen torjuntasuunnitelman mukaisesti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Ympäristövahinkojen torjunnan suorituskyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Palvelua koskevassa saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on saattaa ympäristövahinkojen torjunnan taso kokonaan riskejä vastaavalle tasolle.

2.6 Korkealta tai alhaalta pelastamisen suorituskyky

Korkealta tai alhaalta pelastaminen sisältää ajoneuvokalustolla ja köysipelastamisella tehtävät korkealta tai alhaalta pelastamisen toimenpiteet ja työskentelyn alueella, jossa on putoamisvaara. Putoamisvaarallisella alueella työskentely voi olla henkisesti ja fyysisesti vaativaa työtä, jonka turvallinen suorittaminen asettaa tekijälle terveydentilaan, toimintakykyyn, koulutukseen ja harjoitteluun liittyviä erityisvaatimuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on käytössään jatkuvasti kolme puomitikasautoa ja vähintään kaksi PVAT¹¹ tason 1 pelastusryhmää sekä päätoimisen henkilöstön PVAT tason 2 henkilöt. Pelastuslaitoksen mukaan alueella on PVAT tason 1 päätoimisia henkilöitä kahdeksan ja tason 2 henkilöitä 122. Lisäksi PVAT tason 1 sivutoimisia sekä sopimuspalokuntaan kuuluvia on 845.

Selvityksen mukaan pelastuslaitokselle tarvitaan PVAT-ohjeen lisäksi seurantaohjelma, josta voidaan seurata muun muassa henkilöstön koulutustasoa ja harjoituksia vuosittain. Alueelle rakennettavat tuulipuistot aiheuttavat myös haasteita ja pelastuslaitoksen tulee kouluttaa henkilöstöään yhdessä toiminnanharjoittajien kanssa. Kaluston osalta on tunnistettu tarve ketterämmän puomitikas- tai nostolava-auton hankintaan.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan korkealta tai alhaalta pelastamisessa sekä rakennuspalojen sammuttamisessa käytettäviä nostolava- ja puomitikasyksiköitä ylläpidetään alueella toiminnan kannalta riittävä määrä. Lisäksi pelastuslaitokselle laaditaan PVAT-ohje, koulutusohjelma sekä muodostetaan PVAT-ryhmä kehittämään toimintaa.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Korkealta pelastamisen suorituskyky on huomioitu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudesta ei ole annetun selvityksen perusteella havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on edelleen kehittää putoamisvaarallisella alueella työskentelyn suorituskykyä laatimalla työskentelystä sisäinen ohje ja huolehtimalla ohjeen toimeenpanosta.

2.7 Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos vastasi vuonna 2024 tieliikenneonnettomuuksista tehokkaasti onnettomuusmäärien ollessa aiempia vuosia pienempi. Alueella ei ollut vuonna 2024 merkittäviä raideliikenneonnettomuuksia eikä lainkaan vesiliikenne- tai ilmaliikenneonnettomuuksia. Pelastuslaitoksella on arvionsa mukaan valmiudet ja resursseja edellä mainittujen onnettomuustyyppien hoitamiseen. Kehittämistarpeena on tunnistettu raskaanliikenteen pelastaminen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Liikenneonnettomuuksien pelastustoiminnan suorituskyky on huomioitu vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudesta ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

¹¹ Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. Sisäministeriön julkaisu 2021:6.

2.8 Väestön varoittamisen suorituskyyky

Pelastuslaitos huolehtii alueellaan väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa ja varoittamiseen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä.

Kiinteiden väestöhälyttimien teoreettisella kuuluvuusalueella asuu 30 % maakunnan väestöstä. Kuuluvuuden tosiasiallista toteutumista ei ole kaikilta osin varmistettu.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan olemassa olevaa järjestelmää testataan kuukausittain ja suoritetaan tarvittavat korjaukset, mikäli niille ilmenee tarvetta. Järjestelmän ylläpito edellyttää pelastuslaitoksen mukaan kahden hälyttimen uusimista vuosittain. Väestön varoittamisen osalta tilanne alueella on arvion mukaan sama kuin muualla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää väestöhälytinjärjestelmää riskiruutujen I ja II riskialueilla. Väestöhälytinjärjestelmä perustuu kiinteisiin ja liikuteltaviin väestöhälyttimiin. Pelastuslaitos huolehtii väestöhälyttimien teknisestä toimintakunnosta, ylläpidosta ja uusimisesta.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestöhälyttimiä koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Väestön varoittamisessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Palvelutasopäätöksessä todettu kehittämistarve väestöhälytinjärjestelmästä hankintoineen riskianalyysiin perustuen on aluehallintoviraston näkemyksen mukaan tarpeellinen.

2.9 Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyyvyt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on hyvä suorituskyyky maastossa tapahtuviin sammutus- tai pelastustehtäviin. Lisäksi pelastuslaitoksen kyyky liikkua maastossa on hyvä. Saaristossa liikkumiseen kelirikkoaikana on tunnistettu tarve lisätä suorituskyykyä. Esimerkiksi hydrokoptereiden hankinta on tarpeen. Myös suurempien alusten osalta haasteita tuottaa ammattikirjallisten päälliköiden ja koneenhoitajien vähäinen määrä henkilöstössä. Tulvien osalta pelastuslaitoksella on äkillisten tilanteiden hoitamiseen soveltuvaa pumppaus- ja puomikalustoa.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää maastosta pelastamisen ja metsäpalojen suorituskyykyä sekä täydentää valmiutta ihmisten ja kaluston kuljettamiseen maastoon ja maastosta. Lisäksi pelastuslaitos parantaa suorituskyykyä ja saavutettavuutta erityisesti saaristossa kelirikkoaajalle hankkimalla hydrokoptereita. Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos myös ylläpitää suorituskyykyä torjua äkillisiä tulvia ja toimia osana tulvatorjuntaorganisaatiota.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Muiden paikallisten riskien edellyttämät suorituskyvyn tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Suorituskyvyissä ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeet on todettu vuosittaisessa selvityksessä.

2.10 Pelastustoiminnan henkilöstövoimavarat

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on vuonna 2024 ollut käynnissä kehittämisohjelma, joka on toiminut strategisena kehittämisohjelmana tarkoituksena uudistaa ja kehittää pelastuslaitoksen palvelutuotantoa, johtamista ja suorituskyyä vastaamaan vaatimuksia. Tämän kehittämisohjelman myötä henkilöstöresursseja on vahvistettu.

Pelastuslaitoksella on arvionsa mukaan riittävät henkilöstöresurssit.

Pelastuslaitoksella on päivittäiseen valmiuden ylläpitoon 38 päätoimista henkilöä alle viiden minuutin lähtövalmiudessa sekä arviolta 10 henkilöä alle tunnin ja 10 henkilöä alle vuorokauden lähtövalmiudessa. Sopimushenkilöstön osalta on päivittäiseen valmiuden ylläpitoon 300 henkilöä alle 10 minuutin lähtövalmiudessa sekä arviolta 300 henkilöä alle tunnin ja 100 henkilöä alle vuorokauden lähtövalmiudessa.

Selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on osaavaa ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Osaamisen kehittämisessä huomioidaan työturvallisuus, toimintaympäristön muutokset sekä palvelutuotannon kehitystarpeet. Toimintaympäristön muutosten takia pelastuslaitoksella on jatkuva tarve osaamisen kehittämiseen. Myös kaksikielisyys alueella asettaa vaatimuksia osaamiselle ja sen kehittämiseksi. Osaamisen ylläpito ja kehittäminen toteutetaan pääosin koulutussuunnitelman kautta.

Edelleen selvityksen mukaan pelastustoimintaan osallistuvalla henkilöstöllä määritelty fyysinen toimintakyky ei ole ollut vaaditulla tasolla vuonna 2024. Tähän on vaikuttanut muun muassa se, ettei ruotsinkielistä koulutusta henkilöstön testaukseen ole ollut saatavilla. Fyysisen toimintakyvyn vähimmäistaso otetaan käyttöön vuonna 2025. Päätoimisen henkilöstön osalta vaativiin tehtäviin toimintakykyvaatimukset täyttäviä henkilöitä on 122 ja sopimushenkilöstön osalta 119 henkilöä.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastustoimintaan on päätoimista henkilöstöä yhteensä 63 henkilötyövuotta ja sopimushenkilöstöä 1055 henkilötyövuotta. Palvelutasopäätöksen mukaan seuraavan 10 vuoden aikana noin kolmasosa päätoimisesta henkilöstöstä tulee eläköitymään. Henkilöstön poistuma on todennäköisesti suurempi, kuin eläköityvän henkilöstön määrä. Henkilöstötarve nykyisellä palvelutuotannolla on seuraavan 10 vuoden ajanjaksolla noin 45–50 henkilötyövuotta.

Osaamisen hallintaan ja suunnitelmalliseen kehittämiseen rekrytoidaan koulutussuunnittelija. Henkilöstön, työvuorolistojen sekä osaamisen hallintaan ja seurantaan hankitaan ja käyttöön otetaan vuoden 2024 aikana uusi ohjelmisto. Pelastustoimintaan osallistuvan henkilöstön fyysisen toimintakyvyn mittaamisessa ja arvioinnissa sekä määrittämisessä noudatetaan työturvallisuuslakia sekä pelastustoimialan ohjeita.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Henkilöstövoimavaroja koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoiminnan henkilöstön saatavuudessa, osaamisen ylläpidossa ja kehittämisessä tai fyysisessä toimintakyvyssä ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on fyysisen toimintakyvyn testauksen lisääminen.

2.11 Pelastustoiminnan kalustovoimavarat

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan ajoneuvokalustoa koskevan uusimisohjelma tavoitteena on pitää ajoneuvokaluston ikä enintään 15–20 vuodessa ajoneuvotyyppin mukaan ja erityisajoneuvojen, kuten nostolavayksikkö, enintään 25 vuodessa. Veneiden ja alusten osalta pelastuslaitoksella ei ole yli 35 vuotta vanhaa kalustoa.

Pelastuslaitoksella on sammutus- ja säiliösammutusautoja kaikkiaan 48 kappaletta. Näiden keski-ikä on reilu 15 vuotta. Lisäksi pelastuslaitoksella on 22 kappaletta säiliöautoja, joiden keski-ikä on vajaa 17 vuotta. Johtamisajoneuvoja on viisi kappaletta ja näiden keski-ikä on reilu 5 vuotta.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin ei kalustossa ole havaittu mitään poikkeavaa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen ja sopimuspalokuntien käytössä oleva kalusto pidetään käyttökunnossa koko käyttöiän ajan säännöllisen huollon ja kunnossapidon avulla. Välittömässä valmiudessa olevaa ajoneuvokalustoa ja veneitä ylläpidetään ja uusitaan siten, että pelastuslaitoksella on hyvässä toimintakunnossa oleva toimiva kalusto. Hankinnoissa ja sijoittelussa huomioidaan onnettomuusuhkien lisäksi toimintojen keskittämällä saatavat kustannussäästöt sekä kaluston kierrättämis- ja yhteiskäyttömahdollisuudet.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan kalustovoimavarojen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Kalustovoimavarojen saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Kehitystarpeena on ylläpitää kalustohankinnat riittävällä tasolla suorituskyvyn varmistamiseksi huomioiden toimintaympäristön muutokset ja niihin vastaaminen.

2.12 Paloasemat ja muut kiinteistöt

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan paloasemaverkkoa ylläpidetään palveluiden saatavuus ja suorituskyvyt huomioiden. Pelastuslaitos on laatimassa paloasemaverkkoselvitystä yhdessä hyvinvointialueen toimitilaosaston kanssa. Selvityksen tarkoituksena on kehittää palveluverkkoa vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin.

Paloasemien ja muiden kiinteistöjen osalta tilanne on sama kuin muualla Suomessa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan asemaverkkoa ylläpidetään palveluiden saatavuuden ja suorituskykyjen perusteella. Paloasemaverkkoa arvioidaan korjaustarpeiden, paloasemaverkkostrategia sekä erilaisten tarveselvitysten ja kustannusarvioiden pohjalta. Lisäksi paloasemaverkkoon vaikuttavat sijainti, toimintavalmius ja toiminnan jatkuvuuden varmistaminen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Paloasemien ja muiden kiinteistöjen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Paloasemien ja muiden kiinteistöjen osalta ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Vaasan paloasemalla toimitaan väistötiloissa, mikä vaikuttaa osaltaan toimintaa.

2.13 Pelastustoiminnan johtaminen

Pelastustoimintaa johtaa pelastusviranomainen, ja pelastustoimen muodostelmalla on aina johtaja. Yhteistoimintatilanteissa, joissa pelastustoimintaan osallistuu useampi viranomainen, pelastusviranomainen toimii yleisjohtajana. Pelastustoiminnan johtamisesta laaditaan tarvittavat suunnitelmat, joissa määritellään riskien ja uhkien edellyttämät johtamisjärjestelyt eri laajuisissa ja myös pitkäkestoisissa tilanteissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on pelastustoimintaa ja sen johtamista ohjaava pelastustoimintaohje, joka on päivitetty viimeksi keväällä 2023. Kaikissa tehtävissä pelastustoiminnan johtajana toimii päivystävä palomestari. Tavoitteena on lisäksi, että välittömässä valmiudessa on kaksi alipäällystään kuuluvaa päätoimista henkilöä. Sopimushenkilöstön osalta alueella toimii kolme vapaamuotoisessa varallaolossa olevaa ryhmänjohtajaa. Edelleen pelastuslaitoksella on tilannekeskus, jossa on päällystöviranhaltija ympäri vuorokauden.

Pohjanmaalla on erityispiirteensä kaksikielisyys, mikä vaikuttaa päällystön saatavuuteen verrattuna muihin alueisiin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastustoiminnan johtaminen toteutetaan kaikkina vuorokauden aikoina siten, että johtokeskuksen päivystävä palomestari on ympärivuorokautisessa valmiudessa ja päivystävä päällikkö toimii virka-ajan ulkopuolella vapaamuotoisessa varallaolossa. Näiden lisäksi toimivat Vaasan ja Pietarsaaren paloasemilla ympärivuorokautisesti päivystävät paloiesimiehet, muut virka-aikaan päivystävät paloiesimiehet sekä varallaolossa olevat

sopimushenkilöstön ryhmänjohtajat ja päiväpaloasemien päätoimiset pelastajat ryhmänjohtajina.

Pelastuslaitoksen johtokeskus sijaitsee tiloissa, joissa pelastustoiminnan johtaminen on mahdollista toteuttaa kaikissa päivittäisissä tilanteissa, laajemmissa onnettomuuksissa ja normaaliolojen häiriötilanteissa. Yhteistoiminta-alueen tilanne- ja johtokeskuksen osalta tehdään lainsäädännön edellyttämää yhteistyötä.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan johtamista koskeva palvelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmässä ei ole havaittu puutteita. Kehitystarpeena on kehittää pelastustoiminnan yhteistyöalueen johtokeskustoimintoja ja niihin liittyvää yhteistyötä.

2.14 Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta

Hyvinvointialue voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Vaikka hyvinvointialue hankkii palveluja muulta palvelujen tuottajalta, sillä säilyy järjestämisvastuu ja vastuu palvelujen asianmukaisen hoitamisen valvonnasta.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan yhteistoiminnassa hoidettavien pelastustoimintaan kuuluvissa tehtävissä on kehitettävää tilannekeskusten yhteistoiminnassa.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan yhteistyömahdollisuuksia kartoitetaan ja niistä sovitaan tarpeen mukaan.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa hoitamien pelastustoimintaan kuuluvien tehtävien asianmukaisuuden valvonta on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Tehtävässä ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on parantaa ja edelleen kehittää pelastustoiminnan yhteistyöalueen johto- ja tilannekeskusten yhteistoimintaa.

2.15 Pelastusviranomaisen antama virka-apu

Pelastusviranomainen voi antaa toimialaansa soveltuvaa virka-apua valtion, hyvinvointialueen tai kunnan viranomaisen ja laitoksen laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos tuottaa virka-apua ja virka-apua annetaan pelastustoiminnan johtajan

päätöksellä mahdollisuuksien mukaan. Ensihoidolle annettavan avun tarve on kasvanut viime vuosien aikana. Ensihoidolle annettava apu ei perustu tällä hetkellä sopimukseen. Tavoitteena on laatia sopimus, jossa määritellään laskutusperiaatteet. Tällä hetkellä virka-avusta ei laskuteta.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos voi antaa virka-apua huomioiden pelastustoiminnan resurssit ja valmius.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastusviranomaisen antaman virka-avun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Virka-avun saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on laatia virka-apua koskevat periaatteet sekä tarvittavilta osin laskutusperusteet tehtävän selkiyttämiseksi.

2.16 Kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen suorituskyyky

Pelastustoimi osallistuu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon.

2.16.1 Kansainvälisen avun antamisen suorituskyyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää tehtävää koskevaa valmiutta ja osallistuu harjoituksiin, jotka koskevat HNS-toimintaa. Pelastuslaitoksen resurssit avun antamiseksi ovat rajalliset eikä henkilöstöä ole helposti irrotettavissa omista tehtävistään. Tavoitteena on laatia kehittämissuunnitelma, joka huomioi alueen mahdollisuudet avun antamiseksi.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin alueella on vähän resursseja sen koon takia.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksen henkilöstön mahdollisuuksia osallistua kansainvälisen avun antamiseen tehtäviin arvioidaan palvelutasopäätöskauden aikana talouden reunaehdoilla. Pelastuslaitos ylläpitää HNS-suunnitelman mukaista valmiutta ja osallistuu harjoituksiin, jotka koskevat kansainväliseen toimintaan.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kansainvälisen avun antamisen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Tehtävää varten ei kuitenkaan ole varattu koulutettua henkilökuntaa tai muita resursseja.

2.16.2 Kansainvälisen avun vastaanottamisen suorituskyky

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan avun vastaanottamiseen liittyvää toimintaohjetta päivitetään vuoden 2025 aikana. Suunnitelma valmiuden ylläpidosta avun vastaanottamiseksi on pääosin tehty.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin alueella on vähän resursseja sen koon takia.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kansainvälisen avun vastaanottamisen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Palvelun saatavuudessa ei ole havaittu puutteita eikä erityisiä kehitystarpeita.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastustoiminnan palvelujen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoitteissa on puutteita kolmessa riskiluokan I ongelmaluokassa, jotka sijaitsevat Vaasassa. Ensimmäisen yksikön sekä pelastustoiminnan toimintavalmiusajat ovat parantuneet hieman ja pelastusjoukkueen parantunut merkittävästi vuonna 2024.

Pelastustoimintaan liittyvien suorituskykyjen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastussukeltajien (savu-, kemikaali- ja vesisukeltajien) saatavuudessa olevat haasteet, toisin sanoen niiden rajallinen määrä erityisesti sivutoimisten ja sopimuspalokuntiin kuuluvan henkilöstön osalta, on tunnistettu. Pelastustoiminnan muihin valmiuksiin ja suorituskykyyn liittyvien palveluiden saatavuudessa ei tällä hetkellä ole havaittu merkittäviä puutteita.

Kehitystarpeena on henkilöstön osaamisen ja koulutuksen lisääminen tunnistettuihin haasteisiin. Lisäksi kehitystarpeena on kehittää pelastustoiminnan yhteistyöalueen johtokeskustoimintoja ja niihin liittyvää yhteistyötä.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty joiltain osin, mutta ei systemaattisesti.

3 Pelastustoiminnan suunnitelmat

Tämä luku käsittelee suunnitelmia, joita pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain mukaan. Suunnitelmat ovat arvioinnin kohteena olevien pelastustoimen palvelujen tuottamista tukevia asiakirjoja. Aluehallintovirasto arvioi suunnitelmien laatimista ja toteutumista hyvinvointialueen antaman selvityksen perusteella.

Pelastuslaitoksen tulee pelastuslain mukaan laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla.

3.1 Hälytysohje

Pelastuslaitoksen tulee laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien, virka-apua antavien viranomaisten ja Hätäkeskuslaitoksen kanssa. Hälytysohje on laadittava siten, että hätäkeskus voi hälyttää pelastustoimintaan lähimmät tarkoituksenmukaiset yksiköt riippumatta siitä, miltä hyvinvointialueelta ne ovat.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan hälytysohje on ainoastaan osittain ajan tasalla ja siinä on vain osittain huomioitu muun yhteistyösuunnitelmat sekä keskinäisen avunannon suunnitelmat.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan hälytysohje ja sen mukaisia vasteita ERICA-järjestelmässä seurataan säännöllisesti ja poikkeamia arvioidaan ja korjataan tarvittaessa. Hälytysohjeen ylläpito on jatkuvaa ja hälyttämisen periaatteita ja viestiyhteyksiä tarkastellaan säännöllisesti.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Hälytysohjeen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Kehitystarpeena on saattaa hälytysohje kirjalliseen muotoon ja huomioida hälytysohjeessa yhteistyösuunnitelmat sekä keskinäisen avunannon suunnitelmat.

3.2 Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee tarvittaessa antaa apua toiselle pelastuslaitokselle pelastustoiminnassa. Pelastuslaitoksen tulee myös laatia yhteistyössä pelastuslaitosten yhteistyösuunnitelmat avun antamiseen varautumisesta sekä avun pyytämisestä ja antamisesta. Pelastuslaitosten tulee varautua pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamiseen yhteistyöalueen puitteissa ja tarvittaessa myös toiseen pelastustoiminnan yhteistyöalueeseen kuuluvan pelastuslaitoksen kanssa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan keskinäisen avunannon suunnitelmat ovat ainoastaan osittain ajan tasalla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmat uudistetaan naapuripelastuslaitoksen kanssa. Pelastusjohtaja määrittää yhdessä naapuripelastuslaitosten kanssa laskutusperusteet ja tehtävien seurannan periaatteet sekä laatii erillisen yhteistyösopimuksen toimintaperiaatteista. Avunanto on palvelutasopäätöksen mukaan lähtökohtaisesti maksullista ja siitä tehtävä päätös tehdään hyvinvointialueen johtosäännön mukaan. Sopimukset tarkistetaan vuosittain ja päivitetään tarpeen mukaan.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastuslaitosten keskinäisen avunannon suunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Kehitystarpeena on laatia ja uudistaa suunnitelmat naapuripelastuslaitosten kanssa.

3.3 Yhteistyösuunnitelmat

Pelastuslaitoksen tulee laatia hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat. Valtion, hyvinvointialueen ja kunnan viranomaiset, laitokset ja liikelaitokset ovat velvollisia osallistumaan pelastuslaitoksen johdolla pelastustoiminnan suunnitteluun ja toimimaan onnettomuus- ja vaaratilanteissa niin, että pelastustoiminta voidaan toteuttaa tehokkaasti.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan yhteistyösuunnitelmat ovat osittain kunnossa ja ajan tasalla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos tekee suunnitelmallista yhteistyötä vuosittain kaikkien hyvinvointialueiden pelastustoimien sekä alueen muiden viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Pelastuslaitos ylläpitää tarpeellisia yhteistyösuunnitelmia, yhteistyösopimuksia ja yhteistyöelimiä pelastustoimintaan varautumiseen liittyen.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Yhteistyösuunnitelmia koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Yhteistyösuunnitelmien saatavuudessa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on yhteistyösuunnitelmien ja hälytysohjeen yhteensovittaminen tarvittavilta osin.

3.4 Onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat

Pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien laatimisesta, mukaan lukien sammutusvesisuunnitelmasta.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan onnettomuusuhkien edellyttämät pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat ovat osittain kunnossa ja ajan tasalla.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos laatii ja ylläpitää riskien ja tarpeiden edellyttämiä pelastustoiminnan suunnitelmia, joiden rakenne noudattelee asetuksessa määriteltyä suunnitelmarakennetta. Lisäksi pelastuslaitos osallistuu aktiivisesti yhteistyöalueella tapahtuvaan pelastustoiminnan suunnitteluun, joissa laaditut suunnitelmat tehdään yhteistyössä pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Suunnitelmat tarkistetaan vuosittain ja päivitetään kokonaisuudessaan vähintään kolmen vuoden välein.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Onnettomuusuhkien edellyttämien pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevien suunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevissa suunnitelmissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Kehitystarpeena on saattaa suunnitelmat tarvittavilta osin ajan tasalle.

3.5 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on pelastuslain mukaisesti ydinenergialaitos, tuotantolaitos, kaivannaisjätteen alue, vaarallisten aineiden kuljetukseen käytettävä ratapiha tai satama-alue. Pelastuslaitoksen ja toiminnanharjoittajan on huolehdittava yhteistyössä suunnitelmasta tiedottamisesta ja järjestettävä harjoituksia pelastussuunnitelman toimivuuden varmistamiseksi. Ulkoisen pelastussuunnitelman edellyttäviä kohteita on hyvinvointialueilla vaihteleva määrä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien harjoitukset on toteutettu vaaditun mukaisesti. Vuonna 2024 erityistä vaaraa aiheuttavia ulkoisen pelastussuunnitelman velvollisia kohteita alueella oli seitsemän.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan erityistä vaaraa aiheuttavista kohteista laaditaan ulkoinen pelastussuunnitelma viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun pelastuslaitos on vastaanottanut asetuksessa tarkoitetut ulkoisia pelastussuunnitelmia koskevat asiakirjat. Suunnitelmat tarkastetaan ja suuronnettomuusharjoitukset järjestetään vähintään kolmen vuoden välein. Ensimmäinen harjoitus pidetään viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun ulkoinen pelastussuunnitelma on hyväksytty. Suunnitelmista ja suuronnettomuusriskeistä tiedotetaan vähintään viiden vuoden välein sekä suomeksi että ruotsiksi. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden palvelukokonaisuuteen kohdennetaan yksi henkilötyövuosi, joka sisältää suunnitelmien laatimisen ja ylläpidon sekä tiedottamisen, harjoitukset, koulutukset ja raportoinnin.

Pohjanmaalla oli aluehallintoviraston tietojen mukaan vuonna 2024 yhteensä seitsemän erityistä vaaraa aiheuttava kohdetta ja alueella järjestettiin yksi erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin liittyvä ulkoisen pelastussuunnitelman harjoitus, johon osallistui useampia toiminnanharjoittajia. Lisäksi aluehallintovirasto määräsi Pohjanmaan pelastuslaitoksen pitämään yhden vuoden 2024 loppuun mennessä pidettäväksi suunnitellun, mutta tästä aikamääreestä viivästyneen harjoituksen tammikuussa 2025 loppuun mennessä¹².

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisten pelastussuunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoisia pelastussuunnitelmia koskevat velvoitteet vuodelta 2024 on hoidettu. Kehitystarpeena on jatkossa huolehtia tarkemmin erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden lakisääteisistä velvollisuuksista aikatauluineen.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoiminnan suunnitelmien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Pelastustoiminnan suunnitelmien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Pelastustoiminnan suunnitelmissa ei ole havaittu merkittäviä puutteita. Suunnitelmien osalta on kuitenkin tunnistettu tarvetta tarkastella suunnitelmien ajan tasaisuutta sekä yhteensopivuutta muiden suunnitelmien kanssa. Kehitystarpeena on tarkastella pelastustoimintaan liittyvien suunnitelmien ajan tasaisuutta ja yhteensovittaa suunnitelmat tarvittavilta osin.

¹² Määräys laiminlyönnin korjaamiseksi Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimessa ulkoisen pelastussuunnitelman ja sitä koskevan tiedottamisen sekä harjoituksen toteuttamiseksi. 9.12.2024. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto. Dnro LSSAVI/17419/2024.

4 Pelastustoimen vapaaehtoistoiminta

Pelastustoimen koulutus-, neuvonta- ja valistustehtävissä sekä pelastustoiminnassa voidaan käyttää apuna sopimuspalokuntia ja muita organisaatioita ja henkilöitä. Hyvinvointialue päättää, missä laajuudessa se käyttää vapaaehtoisia pelastustoiminnan palvelujen tuottamisessa.

Sopimuspalokuntien lisäksi pelastustoimen tehtävissä voidaan käyttää apuna muitakin toimijoita, kuten meri- ja järvipelastusyhdistysten yksiköitä, vapaaehtoista pelastuspalvelua, pelastusalan liittoja, pelastuskoiria sekä radioamatöörejä ja muita vapaaehtoistoimintaan perustuvia organisaatioita ja järjestöjä.

Tässä luvussa arvioidaan pelastustoimen vapaaehtoistoimintaan liittyvien tehtävien hoitamista, palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä niiden kehitystarvetta.

4.1 Sopimushenkilöstön, sivutoimisen henkilöstön sekä vapaaehtoisten käyttö pelastustoimen palvelujen tuottamisessa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on sivutoimisen henkilöstön ja sopimuspalokuntalaisten lisäksi sopimus Vaasan meripelastusyhdistyksen kanssa. Palokuntasopimuksien, joka kattaa noin puolet vapaaehtoisesta henkilöstöstä, päivitystyö on käynnistetty 2024 ja on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2025 jälkipuoliskolla. Myös meripelastusseuran kanssa laadittu sopimus on tarkoitus päivittää vuoden 2025 aikana. Kehittämistarpeena on tunnistettu laatia koko hyvinvointialueen kattava sopimus Vapaaehtoisen pelastuspalvelun kanssa, mikä mahdollistaisi vapaaehtoisten laajan käytön pelastustoiminnan erilaisissa tukitehtävissä.

Vertailussa muihin hyvinvointialueisiin ei ole havaittu mitään erityistä.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos käyttää sopimushenkilöstöä sekä sivutoimisia palveluiden tuottamiseen pelastuslain asettamissa rajoissa. Sopimuspalokuntia käytetään erityisesti alueellisesti kattavan pelastustoiminnan valmiuden ja suuronnettomuusvalmiuden ylläpitämiseksi. Sopimushenkilöstöä käytetään lisäksi soveltuvien osin turvallisuusviestinnän tapahtumien järjestämisessä. Sopimushenkilöstö koulutetaan pelastustoiminnan palveluiden tuottamiseen alueen riskien, aseman erityispiirteiden ja suorituskyvyn edellyttämällä tavalla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Vapaaehtoisten käytön tarve pelastustoimen palvelujen tuottamisessa on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Vapaaehtoisen henkilöstön saatavuus pelastustoimen palveluiden tuottamisessa on toistaiseksi ollut hyvällä tasolla. Vapaaehtoisten saatavuuden parantaminen uusien toimijoiden avulla on tunnistettuna kehitystarpeena hyvä.

4.2 Pelastustoimen sivutoimisen henkilöstön, sopimuspalokunnan henkilöstön sekä vapaaehtoistoiminnan edistäminen

Pelastustoimen viranomaisten tulee mahdollisuuksiensa mukaan edistää pelastustoimen tehtävissä käytettävien vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytyksiä. Vapaaehtoisten organisaatioiden toimintaedellytysten edistäminen sisältää taloudellista tukea, koulutuksellista tukea tai muuta yhteistyötä vapaaehtoisten organisaatioiden kanssa. Toimenpiteiden tulisi näkyä kirjattuina tavoitteina ja toimenpiteinä muun muassa pelastuslaitosten toimintasuunnitelmissa.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen luomat puitteet sopimuspalokuntatoiminnalle ovat hyvät. Pelastuslaitos on varustanut ja järjestänyt vaadittavaa koulutusta omana toimintana sekä yhdessä Pohjanmaan SPEK:n kanssa. Lisäksi pelastuslaitos on huolehtinut työterveyshuollon sekä toimintakykytestien järjestämisestä, ja ylläpitää asianmukaista ajoneuvokalustoa ja toimitiloja. Pelastuslaitos on tukenut lisäksi sopimuspalokuntien ja -yhdistysten nuoriso-osastojen toimintaa. Meripelastusseuraa on tuettu muun muassa materiaalisesti.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan sopimuspalokuntatoiminnan toimintaedellytykset turvataan ja toimintaa kehitetään yhteistyössä sopimuspalokuntien ja palokuntayhdistysten kanssa. Sopimushenkilöstön yhteistoimintaryhmä kokoontuu vähintään neljä kertaa vuodessa. Lisäksi pelastuslaitoksen päätoiminen henkilöstö osallistuu mahdollisuuksien mukaan alueen vapaaehtoistoimijoiden koulutustilaisuuksiin ja harjoituksiin, jotka käsittelevät onnettomuus- ja vaaratilanteita sekä häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautumista ja niissä toimimista.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan edistäminen on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Vapaaehtoistoiminnan edistäminen on hyvällä tasolla.

4.3 Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan henkilön terveystarkastukset

Jos sopimuspalokuntaan tai muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluva savusukeltaja tai muuta vastaavaa raskasta työtä tekevä henkilö ei ole oikeutettu työsuhteen perusteella työterveyshuoltoon, hänelle on järjestettävä työterveyshuoltolain mukaisia tarkastuksia vastaavat terveystarkastukset ja muut ennaltaehkäisevät palvelut. Ennaltaehkäisevillä palveluilla ja terveystarkastuksilla on tarkoitus ehkäistä ja torjua pelastustoimintaan kuuluvasta työstä ja työolosuhteista johtuvia terveysvaaroja ja -haittoja ja suojella henkilön turvallisuutta, työkykyä ja terveyttä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan alueella on ollut ajoittaisia palveluntuottajaan liittyviä saatavuusongelmia työterveystarkastusten osalta. Tarkoituksena on kehittää palvelua siten, että tarpeet osataan ennakoida ja tarjonta vastaa tarvetta. Työterveys sopimukset palvelun tuottajien kanssa ovat tarkastelun alla ja tarkoituksena on saada koko sopimushenkilöstö mukaan työterveyden piiriin vuoden 2026 aikana. Tällä hetkellä työterveydenhuollon palvelut on rajattu ainoastaan vaativiin pelastustoiminnan tehtäviin osallistuville.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan sopimushenkilöstö on huomioitu pelastuslaitoksen henkilöstöä koskevassa työterveyshuollon suunnitelmassa. Pelastuslaitos noudattaa sopimushenkilöstön osalta terveystarkastuksissa säädännöstä annettuja periaatteita.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sopimuspalokuntaan ja muuhun vastaavaan yhteisöön kuuluvan tarve työterveystarkastuksiin on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Työterveystarkastusten saatavuudessa on ajoittain ilmeneviä haasteita. Kehitystarpeena on parantaa työterveyspalveluiden saatavuutta ja saada vapaaehtoinen ja sopimushenkilöstö kokonaan työterveyshuollon piiriin.

4.4 Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutus

Pelastustoimintaan osallistuvalta sivutoimiselta sekä sopimuspalokuntaan ja muuhun sopimuksen tehneeseen yhteisöön kuuluvalta henkilöltä vaaditaan Pelastusopiston opetussuunnitelman mukainen koulutus.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan sopimushenkilöstön osalta noudatetaan Pelastusopiston vahvistamaa opetussuunnitelmaa. Pelastuslaitoksella on sopimus Pohjanmaan pelastusalan liiton kanssa. Selvityksen mukaan koulutukselle samoin kuin kouluttajille on tunnistettu lisääntynyt kasvava tarve.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan sopimushenkilöstön koulutus on hoidettava joko omana toimintana tai ostopalveluna ja koulutuspäivien määrä on säilyttävä vähintään 700 päivän tasolla.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Sivutoimisen ja sopimushenkilöstön koulutuksen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Koulutuksen saatavuus on ollut pääosin hyvällä tasolla. Kehitystarpeena on saada turvattua nykyiset koulutusmäärät ja saada lisättyä koulutusta pelastuslaitoksen tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti.

Aluehallintoviraston arvio pelastustoimen vapaaehtoistoiminnan tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Vapaaehtoisten käytön tarve pelastustoimen palvelujen tuottamisessa on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Vapaaehtoisia käytetään erityisesti pelastustoiminnan palveluiden tuottamisessa.

Pelastustoimen vapaaehtoisten saatavuudessa ei ole havaittu puutteita. Saatavuus on toistaiseksi ollut hyvällä tasolla. Vapaehtoisten työterveystarkastusten saatavuudessa on ilmennyt ajoittain haasteita. Haasteet ovat kuitenkin liittyneet enemmän työterveyspalvelujen tuottajaan. Sivutoimisen henkilöstön ja sopimushenkilöstön koulutuksen saatavuus on pääosin ollut hyvällä tasolla.

Vapaaehtoisten käyttöä pelastustoimen palvelujen tuottamisessa tulee seurata ja arvioida erityisesti suorituskyvyn näkökulmasta. Kehitystarpeena on turvata ja parantaa pelastustoimen vapaaehtoisten työterveyshuoltoa ja saada kaikki pelastustoimen vapaaehtoiset työterveystarkastusten piiriin.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty joiltain osin, mutta ei systemaattisesti.

5 Väestönsuojelun palvelut

Pelastustoimen viranomaisen tulee pelastuslain mukaan varautua riittävin suunnitelmin ja valmisteluin toimialaan kuuluvien väestönsuojelutehtävien hoitamiseen. Väestönsuojelun (VSS) palveluja ovat muiden muassa

- väestönsuojeluun varautumisen suunnittelu
- pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen
- hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen
- väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaaminen
- väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön kouluttaminen
- pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen
- kuntien kanssa tehtävä yhteistyö.

Tässä luvussa on tarkoitus arvioida väestönsuojelun palvelujen tehtäväkohtaista tarvetta ja saatavuutta sekä palvelujen kehittämistarvetta.

5.1 Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun suorituskyky

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluun varautumisen edellyttämien suunnitelmien laatimisesta ja päivittämisestä ja tehtävien hoitamiseksi tarvittavista voimavaroista.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen organisaatio ja resurssointi eivät ole olleet riittävät väestönsuojeluun varautumisen suunnitteluun. Tilanne väestönsuojeluun varautumisen suunnittelussa ei ole ollut tavoitetasolla vuonna 2024. Kehittämistarpeena on tunnistettu varautumisen käytettävien resurssien lisääminen.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitoksella on vuoden 2024 aikana ajantasainen valmiussuunnitelma, jota päivitetään vähintään neljän vuoden välein sekä tilanteen niin vaatiessa. Valmiussuunnitteluun liittyvä rekryointitarve on yksi henkilötyövuosi.

Aluehallintovirasto on helmikuussa 2025 määrännyt Pohjanmaan hyvinvointialueen korjaamaan väestönsuojeluun varautumisen suunnittelussa havaitut huomattavat puutteet.¹³ Korjausmääräyksessä on eritelty havaitut huomattavat puutteet sekä aikataulu puutteiden korjaamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

¹³ Määräys Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen varautumisesta ja väestönsuojeluun varautumisesta havaittujen huomattavien puutteiden korjaamiseksi. 28.2.2025. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto. Dnro LSSAVI/15793/2023.

Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelun tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Väestönsuojeluun varautumisen suunnittelussa on havaittu puutteita, jotka koskevat erityisesti suunnitteluperustaa. Kehitystarpeena on laatia ja toimeenpanna puuttuvat väestönsuojeluun varautumiseen liittyvät suunnitelmat vaaditulle tasolle.

5.2 Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta huomioiden yhteistoimintatarpeet ja -sopimukset.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan väestönsuojelutehtäviä koskevia suunnitelmia on tarkistettu, mutta ei vielä yhteensovitettu muiden toimijoiden kanssa. Kehittämistarpeena on tunnistettu yhteensovittamisen resurssien lisääminen. Väestönsuojelun yhteistyöryhmää ei vielä vuonna 2024 ollut perustettu. Lisäksi yhteensovittamista lisätään myös pelastustoiminnan yhteistyöalueella.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan evakuointia koskevat suunnitelmat tullaan päivittämään palvelutasopäätöskauden aikana ja väestönsuojeluun liittyviä suunnitelmia laaditaan. Suunnittelussa tullaan huomioimaan hyvinvointialueen lisäksi kunnat ja teollisuus. Pelastuslaitos huolehtii sen vastuulla olevien väestönsuojelutehtäviä koskevien toimintojen ja suunnitelmien yhteensovittamisesta Pohjanmaan alueella, jossa keskeisin rooli on väestönsuojelun yhteistyöryhmällä.

Aluehallintovirasto on helmikuussa 2025 määrännyt Pohjanmaan hyvinvointialueen korjaamaan väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittamisessa havaitut huomattavat puutteet. Korjausmääräyksessä on eritelty havaitut huomattavat puutteet sekä aikataulu puutteiden korjaamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittamista koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittamisessa on puutteita. Kehitystarpeena on saattaa pelastusviranomaisten vastuulla olevat väestönsuojelutehtävien suunnitelmien yhteensovittaminen tarvittavien tahojen kanssa valmiiksi vuoden 2025 aikana. Lisäksi kehitystarpeena on väestönsuojelun yhteistyöryhmän perustaminen ja toiminnan käynnistäminen.

5.3 Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittäminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomainen huolehtii väestönsuojeluorganisaation henkilöstöstä (pää- ja sivutoiminen sekä sopimuspalkkiontien henkilöstö), materiaalin ja tilojen määrittämisestä ja varaamista koskevien suunnitelmien laadinnasta ja päivittämisestä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan väestönsuojeluorganisaatiota ei ole kaikilta osin määritetty. Lisäksi väestönsuojeluorganisaatioon kuuluva materiaali, kalusto ja tilat olisi tarpeen tallentaa varautumisen rekisteriin.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin ei ole tehty.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää suunnitelmia pelastuslaitokseen toimintaan kuuluvan väestönsuojeluorganisaation henkilöstön, materiaalin ja tilojen määrittämiseksi. Tiedot tallennetaan tarkoituksenmukaiseen rekisteriin, josta ne tarkistetaan kaluston ja tilojen osalta vähintään kahden vuoden välein ja henkilötietojen osalta vähintään viiden vuoden välein.

Aluehallintovirasto on helmikuussa 2025 määrännyt Pohjanmaan hyvinvointialueen korjaamaan hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittämisessä havaitut huomattavat puutteet. Korjausmääräyksessä on eritelty havaitut huomattavat puutteet sekä aikataulu puutteiden korjaamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittämisen tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio määrittämisessä on havaittu puutteita, ja organisaatio- sekä kalusto-, tila- ja materiaalivarausten määrittäminen vaativat täydentämistä. Kehitystarpeena on määritellä hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaatio ja sitä koskevat kalusto-, tila- ja materiaalivaraukset ajan tasalle vuoden 2025 aikana.

5.4 Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaaminen

Hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulla on VSS-organisaation henkilöstön ja tilojen varaamisen periaatteet ja päivittämisen aikaväli. Se sisältää oman päätoimisen ja sivutoimisen ja sopimuspalkkiontien henkilöstön VAP-varausten ajantasaisuuden sekä omien toimitilojen ja mahdollisten väistötilojen varaamisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos on varannut päätoimisen henkilöstön sekä lisäksi pelastuslaitoksen ajoneuvot.

Pelastuslaitoksen arvion mukaan alue on samalla tasolla vertailussa muihin hyvinvointialueisiin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos huolehtii päätoimisen ja sivutoimisen sekä sopimushenkilöstön ja ajoneuvokaluston varaamisesta sekä varausten ajantasaisuudesta. Henkilövaraukset tarkistetaan vähintään kolmen vuoden välein. Jos väestönsuojeluorganisaatiossa tai henkilöstössä tapahtuu huomattavia muutoksia, tarpeelliset henkilövaraukset tehdään kuitenkin aina. Henkilö-, ajoneuvo ja tilavarauksista vastaa valmiuspäällikkö ja ylläpitämiseen kohdennetaan 0,1 henkilötyövuotta.

Aluehallintovirasto on helmikuussa 2025 määrännyt Pohjanmaan hyvinvointialueen korjaamaan väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaamisessa havaitut huomattavat puutteet. Korjausmääräyksessä on eritelty havaitut huomattavat puutteet sekä aikataulu puutteiden korjaamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön varaamista koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Henkilöstön varaamisessa on havaittu puutteita, sillä pelastustoimen vapaaehtoisia tai sopimushenkilöstöä ei ole lainkaan varattu. Kalusto ja tilaresurssit koskevat varaukset ovat myös ainakin osittain tekemättä. Kehitystarpeena on saattaa väestönsuojelutehtäviin tarvittavan henkilöstön, kaluston ja tilojen varaamista koskevat tiedot ajan tasalle viimeistään vuonna 2025.

5.5 Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutus

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöllä tulee olla riittävä osaaminen pelastustoimen viranomaisten vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien hoitamiseksi. Osaamiseen vaadittavan koulutuksen, perehdytyksen ja osaamisen ylläpidon määrittely ja määrittelyn perusteella suunnitellut toimenpiteet muodostavat VSS-koulutusohjelman.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen johtoa sekä muuta henkilöstöä on osallistunut väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstölle tarkoitettuihin koulutuksiin vuonna 2024. Koulutuspäivien määrä oli 22 koulutuspäivää, joista Pelastusopiston järjestämiä koulutuspäiviä oli 18 ja omana koulutuksena järjestettyjä neljä. Selvityksen mukaan väestönsuojelutehtäviin varattu henkilöstö on koulutettu tehtäviinsä vain osittain.

Pelastuslaitoksen arvion mukaan alue on samalla tasolla vertailussa muihin hyvinvointialueisiin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää väestönsuojeluhenkilöstön osaamista harjoituksin ja koulutuksin.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutusta koskeva tarve on tunnistettu pelastustasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä koskevassa koulutuksessa on havaittu puutteita. Kehitystarpeena on kouluttaa väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstöä laaditun koulutussuunnitelman mukaisesti.

5.6 Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestäminen

Pelastustoimen viranomaisten johtamisen edellytykset poikkeusoloissa on varmistettava. Tämä sisältää

- suunnitelman johtamisesta poikkeusoloissa, mukaan lukien suunnitelman päivitys ja suunnitelmaan perehdyttäminen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien toimitilojen, väistötilojen ja suojatilojen määrittämisen ja kunnossapidosta sopimisen
- johtamis- ja viestintätoiminnoissa tarvittavien tietojärjestelmien ja niiden varajärjestelmien määrittelyn ja ylläpidosta sopimisen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen johtamistilat eivät ole kaikilta osin tarkoituksenmukaiset ja uusi johtokeskus on suunnitteilla. Lisäksi pelastuslaitos jatkaa johtamisen ja hälyttämisen varajärjestelmien kehittämistä palvelutasopäätöksen mukaisesti.

Pelastuslaitoksen arvion mukaan alue on samalla tasolla vertailussa muihin hyvinvointialueisiin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos ylläpitää käytössä olevia johtamisjärjestelmiä ja varajärjestelmiä. Pelastuslaitos kehittää kykyä johtaa pelastustoimelle kuuluvia väestönsuojelutehtäviä kaikissa tilanteissa.

Aluehallintovirasto on helmikuussa 2025 määrännyt Pohjanmaan hyvinvointialueen korjaamaan pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestämistä koskevat huomattavat puutteet. Korjausmääräyksessä on eritelty havaitut huomattavat puutteet sekä aikataulu puutteiden korjaamiseksi.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistiloja ja muita edellytyksiä koskeva tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtamistilojen ja muiden edellytysten järjestämisessä on havaittu puutteita. Kehitystarpeena on jatkaa pelastustoiminnan johtamistilojen kehittämistä ja henkilöstön kouluttamista toimimaan normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, joissa johtamisjärjestelmissä ja -tiloissa joudutaan turvautumaan varajärjestelyihin.

5.7 Kuntien kanssa tehtävä varautumisen yhteistyö

Väestönsuojeluun varautumisessa tehdään yhteistyötä kuntien kanssa. Yhteistyö sisältää yhteistoimintarakenteet, toimintamallit ja yhteistyön edellyttämän tiedonkulun. Muuta varautumiseen liittyvää yhteistyötä on esimerkiksi kuntien valmiussuunnittelun tukeminen.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan kuntien kanssa tehtävä varautumisen yhteistyöstä asetettu tavoite on osittain saavutettu vuonna 2024. Kuntien kanssa on tehty varautumiseen liittyvää yhteistyötä, mutta kaikkia suunniteltuja toimenpiteitä ei ole onnistuttu toteuttamaan. Kehittämistarpeena on tunnistettu muun muassa varautumisharjoitusten kautta toteutettava yhteistoiminta. Hyvinvointialue ja kunnat eivät ole sopineet varautumiseen liittyvästä yhteistyöstä eivätkä kunnat maksa tuesta mitään. Nyt kuntia on tuettu perustuen kunnilta tulevaan kysyntään.

Pelastuslaitoksen arvion mukaan alue on samalla tasolla vertailussa muihin hyvinvointialueisiin.

Muu tieto

Palvelutasopäätöksen mukaan pelastuslaitos osallistuu turvallisuusfoorumiin aktiivisesti ja johtaa sihteeristön toimintaa. Kuntien suorituskykyä pelastustoimintaan häiriötilanteissa kartoitetaan ja yhteisen tilannekuvan jakamisen menettelyt sovitaan käytännön tasolla. Lisäksi kuntien johtoryhmien hälytyspalvelua ylläpidetään ja testataan vuosittain.

Aluehallintoviraston arvio tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta

Kuntien kanssa tehtävän yhteistyön tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä sekä vuosittaisessa selvityksessä. Yhteistyön saatavuudessa ei ole havaittu puutteita, mutta hyvinvointialueen pelastuslaitoksen sekä kuntien välinen varautumisen tukeminen ei perustu sopimukseen. Kehitystarpeena on laatia sopimukset kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Aluehallintoviraston arvio väestönsuojelun palveluihin kuuluvien pelastustoimen tehtävien tarpeesta, saatavuudesta ja kehitystarpeesta:

Väestönsuojeluun varautumisen palveluiden tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä.

Väestönsuojeluun varautumisen palveluissa on havaittu puutteita muun muassa sen suunnitteluperustassa, hyvinvointialueen väestönsuojeluorganisaation määrittämisessä, väestönsuojelutehtävien henkilöstön, tilojen ja kaluston varaamisessa, väestönsuojelun johto- ja erityishenkilöstön koulutuksessa sekä pelastustoiminnan poikkeusoloissa mahdollistavien johtotilojen ja muiden edellytysten järjestämisessä. Aluehallintovirasto on helmikuussa 2025 määrännyt Pohjanmaan hyvinvointialueen korjaamaan väestönsuojelun palveluihin liittyvät huomattavat puutteet.

Kehitystarpeena on saattaa väestönsuojelun palveluihin liittyvät tehtävät lainsäädännön edellyttämälle tasolle korjausmääräyksessä edellytetyn aikataulun mukaisesti.

Vertailua muihin hyvinvointialueisiin on tehty joiltain osin, mutta ei systemaattisesti.

6 Pelastustoimen palvelujen laatu ja sen kehittämistarve

6.1 Valtioneuvoston laadukkaan pelastustoimen järjestämiselle vahvistamien valtakunnallisten tavoitteiden toteutuminen hyvinvointialueella

6.1.1 Tavoite 1: Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen tuottamat palvelut perustuvat alueen riskeihin ja tuotetaan yhdenvertaisesti alueen riskiruutujen ja riskiarvion sekä onnettomuuskehitys huomioiden. Tavoitteena on tuottaa palvelut toimintavalmiusaikavaatimusten sekä lähimmän ja tarkoituksenmukaisimman yksikön periaatteiden mukaisesti.

6.1.2 Tavoite 2: Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen miehistö ja päällystötehtäviin ei ole ollut riittävästi kelpoisuusvaatimukset täyttäviä hakijoita ja pelastuslaitos on joutunut täyttämään tehtävät palvelutason ylläpitämiseksi henkilöillä, jotka eivät täytä kelpoisuutta. Pelastajien määrä on tunnistettu riski palvelutason ylläpitämiseksi sekä palvelujen tuottamiseksi laadukkaasti ja työturvallisesti. Ajoittain järjestettävällä ruotsinkielisellä pelastajakoulutuksella pyritään turvaamaan palvelut myös toisella kotimaisella kielellä. Näille koulutuksille olisi kuitenkin vuosittainen tarve. Myös kaksikielisiä alipäällystö- ja päällystökoulutuksia olisi syytä järjestää.

6.1.3 Tavoite 3: Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyn suunnittelua ohjaa sisäministeriön laatima Pelastustoimen toimintaohjelma onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Pelastuslaitoksella on suunnitteilla onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma, joka tulee kattamaan sekä valvontasuunnitelman että turvallisuusviestinnän suunnitelman. Lisäksi suunnitelmalla ohjataan onnettomuuksien ehkäisyn asiantuntijapalveluita. Valtakunnallisia valvontaprosesseja hyödyntämällä onnettomuuksien ehkäisyn palvelut voidaan tuottaa yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti alueen asukkaille.

6.1.4 Tavoite 4: Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen palvelutuotanto pohjaa palvelutasopäätöksen pohjana olevaan ja toimintaympäristöä kuvaavaan riskianalyysiin sekä valtakunnalliseen ja alueelliseen riskiarvioon, joita täydentävät palvelutuotantoa ohjaavat suunnitelmat ja ohjeet. Pelastustoimen palveluiden tuottaminen perustuu normaaliolojen järjestelyihin. Toimintoja voidaan joutua kuitenkin asettamaan tärkeysjärjestykseen, mikäli häiriötilanteen vaikutukset ovat laajat tai tilanne pitkittyy. Selvityksen mukaan päätoimisen henkilöstön määrä suhteessa väestöön on kuitenkin haastava. Sopimushenkilöstön osalta haasteita luo se, ettei pelastustoimintaan osallistuva ja tilanteen aikana aktivoituva henkilöstö ole alueellisesti helposti siirrettävissä. Alueella on vuodesta 2023 alkaen ollut 46 paloaseman paloasemaverkosto sekä lisäksi muita tiloja, kuten öljyntorjunta- tai kalustovarastoja. Joissakin toimitiloissa on ollut haasteita sisäilman kanssa. Lisäksi kaikki toimitilat eivät täytä työsuojelullisia, toiminnallisia tai rakenteellisia vaatimuksia.

6.1.5 Tavoite 5: Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on valmius tuottaa pelastustoimen palveluita myös poikkeusoloissa. Poikkeusoloissa toimintaa joudutaan kuitenkin tiivistämään ja tehostamaan, ja olosuhteiden niin vaatiessa tehtävät on asetettava kiireellisyys- ja tärkeysjärjestykseen. Myös väestönsuojelun alueellinen johtaminen sekä yhteistyö kuntien ja muiden viranomaisien kanssa vaatii niihin varattujen resurssien käyttöä. Palveluntuotantoa voidaan joutua sopeuttamaan siten, että normaaliolojen resurssia siirretään tilanteen vaatimalla tavalla.

6.1.6 Tavoite 6: Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksella on suunnitelmat kansainvälisen avun antamiseksi ja vastaanottamiseksi. Avun antamiseksi tarkoitettu järjestelmä on kuitenkin luotava ja suunniteltava. Tavoitteena on ollut kouluttaa ja varustaa henkilöstöä operatiivista sekä asiantuntijaryhmää varten. Pelastuslaitoksen rajalliset henkilöstöresurssit ulkomaille annettavaan apuun ovat poissa pelastuslaitoksen normaaleista tehtävistä.

6.1.7 Tavoite 7: Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan tietojärjestelmin on myönnetty käyttöoikeuksia järjestelmän vaatimusten mukaisesti ja kehittämisessä pyritään tiedolla johtamiseen.

6.1.8 Tavoite 8: Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastustoimen investoinnit ja hankinnat toteutetaan suorituskykyjen varmistamiseksi suunnitelmien mukaan kustannustehokkaasti. Kaluston osalta pyritään varmistamaan niiden korkea käyttöaste ja suorituskyky sekä toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaisuus. Tilajoen osalta investoinneissa on huomioitu muun muassa pelastustoiminnan saavutettavuuteen liittyvät haasteet.

6.1.9 Tavoite 9: Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen vuonna 2024 aloittamassa strategiatyössä huomioidaan myös pelastustoimen valtakunnallinen strategia.

6.2 Sisäministeriön ja hyvinvointialueen neuvotteluissa sovittujen suositusten toteutuminen hyvinvointialueella

Sisäministeriö on asettanut vuosille 2023–2026 seuraavat tavoitteet:

1. Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista.
2. Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen.
3. Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle.
4. Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumisen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.
5. Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen.

Taulukko 8: Tulipalojen määrässä tapahtunut muutos suhteessa asetettuun tavoitteeseen. Mukana kaikki tulipalot hyvinvointialueittain.

Alue	Verrokkiarvo (=2022)	Tavoitetaso 2030	2023 (kpl)	2023 tasaisen vauhdin tavoitteesta %	2024 (kpl)	2024 tasaisen vauhdin tavoitteesta %
Etelä-Karjala	320	160	307	102 %	295	105 %
Etelä-Pohjanmaa	563	282	512	97 %	592	120 %
Etelä-Savo	334	167	336	107 %	358	122 %
Helsinki	890	445	910	109 %	793	102 %
Itä-Uusimaa	283	142	316	119 %	209	84 %
Kainuu	197	99	167	90 %	199	115 %
Kanta-Häme	374	187	422	120 %	417	127 %
Keski- Pohjanmaa*	171	86	152	95 %	189	126 %
Keski-Suomi	523	262	559	114 %	592	129 %
Keski-Uusimaa	844	422	854	108 %	805	109 %
Kymenlaakso	477	239	464	104 %	429	103 %
Lappi	617	309	636	110 %	640	119 %
Länsi-Uusimaa	824	412	883	114 %	809	112 %
Pirkanmaa	1036	518	1009	104 %	976	108 %
Pohjanmaa*	424	212	347	87 %	329	89 %
Pohjois-Karjala	369	185	392	113 %	460	142 %
Pohjois- Pohjanmaa	853	427	862	108 %	902	121 %
Pohjois-Savo	570	285	525	98 %	662	133 %
Päijät-Häme	496	248	515	111 %	529	122 %
Satakunta	691	346	584	90 %	603	100 %
Varsinais-Suomi	1083	542	1209	119 %	1088	115 %
Yhteensä	11939	5970	11961	107 %	11876	114 %
*Kruunupyy, Luoto, Pietarsaari laskettu Pohjanmaan verrokkiarvoon						

6.2.1 Alueen on jatkettava toiminnan uudistamista

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos on toteuttanut organisaatiouudistus, joka ei ole vielä valmistunut. Toiminnan uudistamisessa otetaan huomioon pohjoisen toiminta-alueen kuntien liittyminen hyvinvointialueeseen samoin kuin pelastustoimen integroituminen hyvinvointialueeseen.

6.2.2 Onnettomuuksien määrää tulee vähentää tehokkaasti ja tulipalojen määrä tulee puolittaa vuoteen 2030 mennessä. Hyvinvointialueiden tulee onnettomuuksien ehkäisytyössä kiinnittää huomiota laadun ja vaikuttavuuden vahvistamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan onnettomuuksien määrän vähentämisestä on käyty keskusteluja yhteistyöalueen tasolla ja tilastoja sekä johtopäätöksiä on vertailtu yhteistyöalueen kesken. Pelastuslaitos on käynnistämässä aiheeseen liittyvää kehitysohjelmaa vuonna 2025.

6.2.3 Hyvinvointialueiden tulee parantaa toimintavalmiutta alueella toimintaympäristön riskejä vastaavalle tasolle

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos kehittää paloasemaverkkoa vastaamaan toimintavalmiusaikavaatimuksiin sekä nopeaan ja tarkoituksenmukaiseen apuun. Suunnittelussa huomioidaan, että paloasemat sijaitsevat hyvien kulkuyhteyksien päässä alueen riskit ja lähitulevaisuuden muutokset huomioiden.

6.2.4 Hyvinvointialueiden pelastustoimien tulee varmistaa, että väestönsuojeluun varautumiseen kohdennetut resurssit ja osaaminen ovat riittävät ja suuntautuvat lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen väestönsuojelun resurssit on huomioitu toiminnan organisoitumisessa. Vuonna 2024 on laadittu väestönsuojelun suunnitelmia sekä rekrytoitu valmiussuunnittelija.

6.2.5 Hyvinvointialueiden tulee kiinnittää erityistä huomiota pelastusalan työhyvinvointiin ja työturvallisuuteen

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan vuoden 2024 aikana pelastuslaitoksella on laadittu työkuultuurin käsikirja, joka on otettu käyttöön. Lisäksi on päivitetty turvallisuusohjeita harjoituksia ja koulutusta varten.

Aluehallintoviraston arvio hyvinvointialueen selvityksessä määrittämästä pelastustoimen palvelujen laadusta sekä kehittämistarpeesta:

Valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle vuosille 2023–2026 on huomioitu hyvinvointialueen antamassa vuosittaisessa selvityksessä. Keskeisimmät haasteet liittyvät pelastustoimen henkilöstöresursseihin. Pelastajien ja päälystöhenkilöstön vähäinen määrä ja kelpoisten hakijoiden rajallinen saatavuus muodostavat riskin nykyisen palvelutason ylläpitämiselle sekä laadukkaalle palvelun tuottamiselle. Kehitystarpeena on erityisesti pyrkiä huolehtimaan nykyisistä henkilöstöresursseista ja sen riittävydestä sekä henkilöstön osaamisesta.

Hyvinvointialueneuvotteluissa asetettuja tavoitteita on ryhdytty selvityksen mukaan toteuttamaan laajasti ja aktiivisesti. Tavoitteiden saavuttaminen vie kuitenkin aikaa ja monet tavoitteisiin tähtäävistä hankkeista ovat vielä alkuvaiheessa ja kesken. Näiden osalta vaikutusta pelastustoimen palveluiden laatuun ei voida vielä arvioida. Aloitettut toimenpiteet ovat hyvinvointialueneuvotteluissa asetettujen tavoitteiden mukaisia.

7 Pelastustoimen investointien tarve ja vaikutukset

7.1 Investointien tarve

Hyvinvointialueen tulee valita pelastustoimen osasuunnitelmaan pelastustoimen järjestämisen kannalta tärkeimmät investoinnit sekä niitä vastaavat sopimukset. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida pelastustoimen investointien tarvetta. Arviossa on kiinnitettävä huomiota siihen, että investoinnit ovat riskejä vastaavan palvelutason edellyttämiä.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitos on laatinut pelastustoimen osainvestointisuunnitelman, jossa olevia investointitarpeita on tarkistettu ja tarkennettu vuosittain tilanteen mukaan. Suurimpana muutoksena alkuperäiseen osainvestointisuunnitelmaan ovat laajemmat panostukset öljyntorjuntavalmiuteen muun muassa uusilla aluksilla ja maalla tapahtuvien öljyvahinkojen torjuntaan tarkoitetuilla konteilla.

Raskaaseen ajoneuvokalustoon liittyvät investoinnit ovat korvausinvestointeja, joiden tarkoituksena on korvata yli 30 vuotta vanhoja ajoneuvoja, mikä vaikuttaa muun muassa huoltokustannuksiin. Alueellisesti kalustoon liittyvät uushankinnat sijoittuvat kaikkiin toiminta-alueisiin tarkoituksena pitää kaluston kunto mahdollisimman hyvänä. Toimintaympäristön kelirikkoajan haasteisiin kelirikkoajankohtana pelastuslaitos on suunnitellut hankittavaksi yhden uuden hydrokopterin sekä toisen korvaamaan käytössä olevan vanhan. Tämä parantaa toimintavalmiutta ja palveluiden saatavuutta erityisesti saaristossa, missä kelirikko aikaan tavoitettavuus on muuten huono. Edellä mainittujen lisäksi pelastuslaitos uusii ja korvaa käytössä olevia kevyempiä ajoneuvoja, kuten miehistö- ja lava-autoja, jotka ovat 15–34 vuotta vanhoja. Muiden kalustoinvestointien osalta keskeisiä investointeja ovat lisäksi väestöhälyttimet, joita uusitaan, sekä keskeisten paloasemien varustaminen polttoainesäiliöin sekä generaattorein sähkökatkojen varalle.

Investointeja vastaavien sopimusten osalta keskeisiä hankkeita ovat Vaasan pää- ja sivupaloasemien rakennushankkeet, joilla korvataan muun muassa elinkaaren loppupäässä oleva pääpaloasemakiinteistö sekä parannetaan Vaasassa olevia toimintavalmiuteen liittyviä haasteita. Lisäksi Närpiöön on rakennettu uusi paloasema vuoden 2023 aikana ja Mustasaaren suunnitellaan kolmen paloaseman peruskorjausta. Edellä mainitut hankkeet vaikuttanevat todennäköisesti vuokratukustannuksiin tulevaisuudessa. Lisäksi paloasemakiinteistöihin liittyvä tärkeä investointi on paloasemien turvallisuustasoa nostava hanke, jossa parannetaan muun muassa paloasemien valvontaa ja kulunvalvontaa.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta

Pelastustoimen investointien tarve on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Pelastuslaitos toimii laajalla alueella maalla ja merellä. Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta on, että

pelastustoimen palvelujen yhdenvertainen saatavuus sekä toimintavalmius edellyttävät alueen palokuntien ylläpitämiseksi jatkuvia investointeja. Lisäksi palvelujen yhdenvertainen saatavuus edellyttää, että kalustoa on koko alueella eikä ainoastaan keskeisillä paloasemilla. Osasuunnitelmaan kuuluvat muut investoinnit, kuten paloasemien turvallisuustasoa ja kulunvalvontaa parantava hanke, tukee pelastustoimen jatkuvuudenhallintaa.

7.2 Investointien vaikutukset

Hyvinvointialueen tulee osasuunnitelmassa arvioida investointien vaikutuksia pelastustoimen palvelujen yhdenvertaiseen saatavuuteen, laatuun ja kustannusvaikuttavuuteen. Aluehallintoviraston tehtävänä on arvioida investointien vaikutuksia.

Hyvinvointialueen selvityksen sisältämä tieto

Hyvinvointialueen antaman vuosittaisen selvityksen mukaan pelastuslaitoksen operoidessa laajalla maantieteellisellä alueella vaativat palveluiden tasapuolisuus sekä saatavuus sitä, että pelastuslaitos investoi jatkuvasti muun muassa kalustoon. Lisäksi jatkuvalla investoinnilla esimerkiksi ajoneuvokalustoon pystytään pitämään huoltokustannukset maltillisina. Pelastuslaitoksella on käytössä uusi kaluston ylläpitoon ja huoltoon liittyvä ohjelma, jolla pystytään entistä paremmin seuraamaan ja huolehtimaan kaluston kunnosta ja laadusta sekä huolehtimaan siitä, että kalusto on mahdollisimman tarkoituksenmukaista, laadukasta sekä tasapuolisesti sijoitettua koko aluetta tarkastellen.

Aluehallintoviraston arvio investointien vaikutuksista

Pelastustoimen investointien vaikutukset on tunnistettu palvelutasopäätöksessä ja vuosittaisessa selvityksessä. Aluehallintoviraston arvio investointien vaikuttavuudesta on se, että investoinneilla on osaltaan tärkeä rooli pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, laadun ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmista. Kalustoinvestoinneilla ja niiden sijoittelulla vaikutetaan pelastustoimen palvelujen saatavuuteen koko pelastustoimen alueella. Kalustoinvestoinneilla voidaan vaikuttaa pelastustoimen palvelujen laatuun, kun käytettävä pelastustoimen kalusto on riskejä vastaavan palvelutason edellyttämää.

Aluehallintoviraston arvio investointien tarpeesta ja vaikutuksista:

Kalustohankinnat raskaiden ajoneuvojen osalta ovat perusteltuja ja tarpeen, sillä niillä korvattava ajoneuvokalusto on käyttöikänsä loppupuolella. Ajoneuvokalustohankinnat ovat perusteltuja muun muassa toimintavarmuuden, turvallisuuden ja huoltokustannusten näkökulmasta. Öljyntorjuntakaluston hankinta alusten osalta on perusteltu ja tarpeen, kun hankinnoilla parannetaan ympäristövahinkojen torjunnan suorituskykyä ja valmiuksia. Lisäksi maaöljyvahinkojen torjunnan hankinnat tukevat valmiutta torjua suuria maalla tapahtuvia ympäristövahinkoja.

Investoinneilla on osaltaan tärkeä rooli pelastustoimen palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, laadun ja kustannusvaikuttavuuden näkökulmista. Kalustoinvestoinneilla ja niiden sijoittelulla vaikutetaan pelastustoimen palvelujen saatavuuteen koko pelastustoimen alueella. Edelleen kalustoinvestoinneilla voidaan vaikuttaa pelastustoimen palvelujen laatuun, kun käytettävä pelastustoimen kalusto on riskejä vastaavan palvelutason edellyttämää.

Investoinneilla sekä kalustoon että paloasemakiinteistöihin pyritään vaikuttamaan kustannuksiin ja erityisesti hillitsemään kustannusten nousua. Pelastustoimen osasuunnitelmassa todettujen investointien tarve ja vaikutukset ovat aluehallintoviraston arvion mukaan oikean suuntaiset ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun nähden.

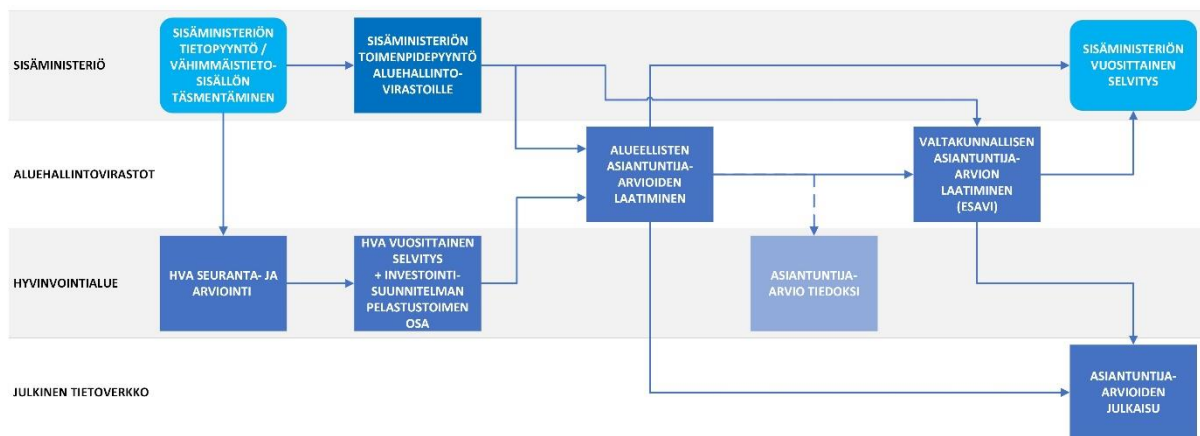
8 Menetelmät ja laatuseloste

Arvioinnin tietopohja

Aluehallintoviraston laatima asiantuntija-arvio perustuu sekä määrälliseen tietoon että laadulliseen aineistoon. Arvioinnin keskeisen tietopohjan muodostaa hyvinvointialueen vuosittainen selvitys. Asiantuntija-arvion pohjana olevaa tilannekuvaa on laajennettu hyödyntämällä pelastustoimen tilastojärjestelmästä (PRONTO) haettuja tietoja sekä dokumenttiaineistoja järjestäjätahojen hallinnosta, toimintatavoista, suunnitelmista ja päätöksistä. Arvioinnissa on lisäksi hyödynnetty aluehallintovirastojen valvontahavaintoja ja muita kansallisten viranomaisten laskelmia ja selvityksiä.

Tietopohja arvion tekemiseksi on koottu tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen pelastustoimen kanssa. Asiantuntija-arvion laatimisen prosessi on kuvassa 3.

Kuva 4: asiantuntija-arvion laatimisen prosessi

Tietopohjan avoimuus, saatavuus ja laatu

Tilastollinen tieto on peräisin hyvinvointialueen tekemän vuosittaisen selvityksen lisäksi pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilastojärjestelmästä (PRONTO), jonka aineisto muodostuu ennen vuotta 2023 toimineiden alueellisten pelastustoimen organisaatioiden sekä uusien hyvinvointialueiden pelastustoimen ylläpitämistä toimenpide- ja resurssirekistereistä. Muut tietolähteet ovat pääasiassa julkisesti ja avoimesti saatavilla olevia. Arvioinnissa käytetyn laadullisen dokumenttiaineiston tiedot on merkitty lähdeviittauksin. Tilastotiedot on poimittu suoraan rekisteristä ilman valtakunnallista tarkistusta. Aluehallintovirastojen raportit valvontahavainnoista ovat avoimesti saatavissa aluehallintoviraston verkkosivuilta.

Muusta tietopohjasta poiketen alueiden kanssa käydyt keskustelut ja niiden aineistot eivät ole julkisia. Yhteisten keskustelujen kautta alueiden edustajat ovat osallistuneet arviointiin, ja heillä on ollut myös mahdollisuus kommentoida valmistuvia arviointitekstejä.

Henkilöstön henkilötyövuosien jakaantuminen eri palveluluokkiin perustuu arvioon. Arvion tekemiseen ei ole valtakunnallista yhtenäistä ohjetta, joten eri pelastuslaitoksilla arviointi on voitu tehdä erilaisin menetelmin.

9 Lähteet ja arvioinnissa käytetty tausta-aineisto

Hyvinvointialueen asiakirjat

Pohjanmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelman pelastustoimen osasuunnitelma 2026–2029.

Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024–2026.

Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen vuosittainen selvitys 2025.

Julkaisut

[Johtopäätökset pelastuslaitoksien valvontatehtävästä. Aluehallintovirastojen julkaisu 290/2025.](#)

[Pelastuslaitosten palontutkinnan käsikirja \(2014\), Suomen Kuntaliitto.](#)

[Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje, sisäasiainministeriön julkaisu 21/2012.](#)

[Putoamisvaarallisella alueella työskentely pelastustoimessa. Sisäministeriön julkaisu 2021:6.](#)

Tietojärjestelmät

Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustilasto PRONTO.

Annetut korjausmääräykset

Määräys laiminlyönnin korjaamiseksi Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimessa ulkoisen pelastussuunnitelman ja sitä koskevan tiedottamisen sekä harjoituksen toteuttamiseksi. 9.12.2024. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto.

Määräys Pohjanmaan hyvinvointialueen pelastustoimen varautumisessa ja väestönsuojeluun varautumisessa havaittujen huomattavien puutteiden korjaamiseksi. 28.2.2025. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto

Vaasa

2025